

A detailed historical map of Wingene, Belgium, showing a dense network of streets, buildings, and green spaces. The map is oriented with North at the top. The title 'Wingene' is prominently displayed in the upper left corner of the map area.

Wingene

Schuiferskapellestraat 13

23 MAART 2025

ARCHEOSERVICE

Gemaakt door: Kirsten Van Campenhout

ARCHEOSER✓ICE
Kirsten Van Campenhout

Archeologienota

Wingene Schuiferskapellestraat 13

Deel 1: Verslag van Resultaten

Kirsten Van Campenhout

Meerdonk 2025

Colofon

Titel: Archeoservice-rapport 072: Wingene Schuiferskapellestraat 13. Archeologienota. Verslag van Resultaten

Auteur: Kirsten Van Campenhout

Erkende archeoloog: Kirsten Van Campenhout (2015/00060)

Grafische illustraties/GIS: Archeoservice (tenzij anders vermeld)

Rapportnummer: Archeoservice-rapport 072

Uitvoerder: Archeoservice. Kirsten Van Campenhout

Vestiging: Bloempotstraat 23A, 9170 Meerdonk

Publicatiedatum: 23/03/2025

Publicatieplaats: 9170 Meerdonk

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

©Archeoservice, 2025

Archeoservice aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Archeoservice bewaart op een beveiligde wijze enkel informatie over opdrachtgevers en initiatiefnemers met specifieke doelen. Gegevens worden niet gedeeld met derden zonder uitdrukkelijke toestemming van de opdrachtgevers of initiatiefnemers. Gegevens worden op vraag van de opdrachtgevers of initiatiefnemers aangepast of gewist.

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken via www.archeoservice.be. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Archeoservice mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

VOORWOORD	1
1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE	2
1.1.1 Administratieve gegevens	2
1.1.2 Aanleiding	4
1.1.2.1 Directe aanleiding	4
1.1.2.2 Juridisch kader	4
1.1.2.3 Archeologische voorkennis	4
1.1.3 Huidige situatie	5
1.1.4 Geplande werken	8
1.1.5 Onderzoeksopdracht	13
1.1.6 Werkwijze en strategie	14
1.1.7 Randvoorwaarden	15
1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT	16
1.2.1 Landschappelijke situering	16
1.2.1.1 Ligging van het plangebied	16
1.2.1.2 Aardkundige gegevens	17
1.2.2 Archeologische situering	23
1.2.2.1 Centraal Archeologische Inventaris	23
1.2.2.2 (Archeologie)nota's en eindverslagen	26
1.2.3 Historische situering	26
1.2.3.1 Historisch kader	27
1.2.3.2 Cartografische bronnen	28
1.2.3.3 Ortofotografische bronnen	32
1.2.4 Beantwoording van de onderzoeksvragen	34
1.3 SYNTHESE	36
1.3.1 Interpretatie en datering van het projectgebied	36
1.3.2 Archeologische verwachting	36
1.3.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek	39
SAMENVATTING	40
LITERATUUR	41
LIJSTEN	42
Lijst van Figuren	42
Lijst van Tabellen	42
BIJLAGEN	43

VOORWOORD

Archeoservice heeft een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in het kader van een omgevingsvergunningaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen ter hoogte van Schuiferskapellestraat 13 in Wingene (provincie West-Vlaanderen). De initiatiefnemer plant de afbraak van bestaande structuren en de bouw van twee kippenstallen, met bijhorende verharding en infiltratiebekken waardoor eventuele archeologische waarden vernietigd zullen worden.

Erkend archeoloog Kirsten Van Campenhout voerde het bureauonderzoek uit. Voor een groot gedeelte van de werken geldt echter geen of een heel kleine impact op de bodem. Enkele andere ingrepen zorgen misschien voor een nieuwe verstoring maar liggen verspreid van elkaar en zijn beperkt in oppervlakte. Bovendien moet er rekening gehouden worden met een recente verstoring van het bodemarchief door de inrichting van het plangebied.

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt geen verder onderzoek geadviseerd.

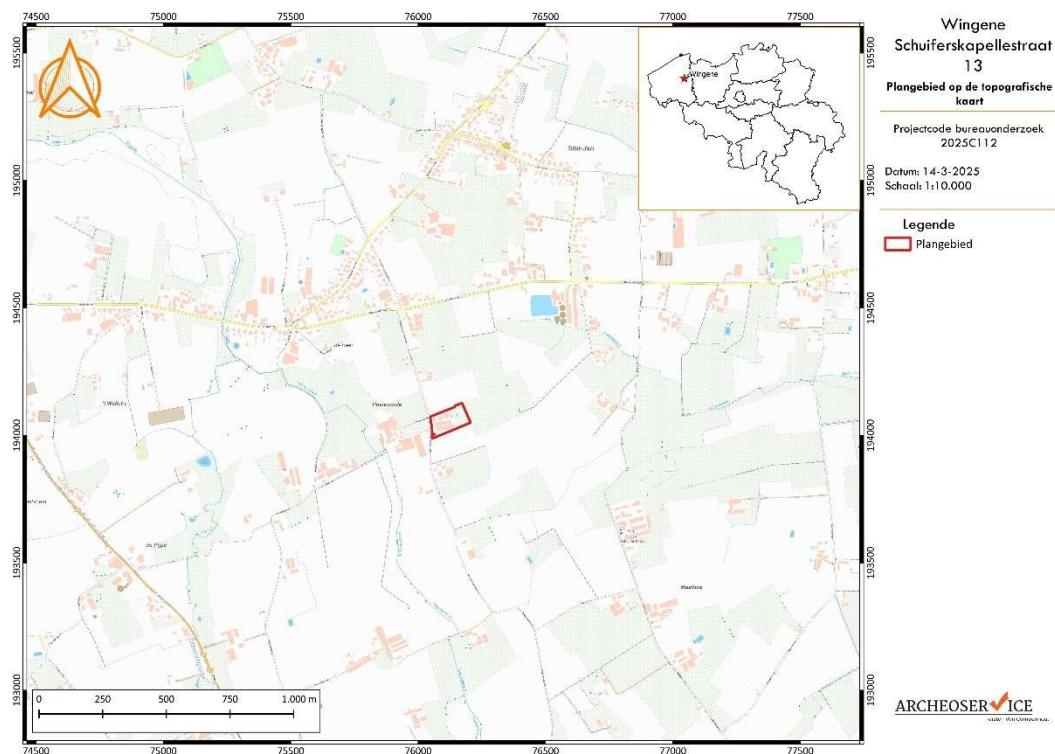
1. Verslag van Resultaten

BUREAUONDERZOEK 2025C112

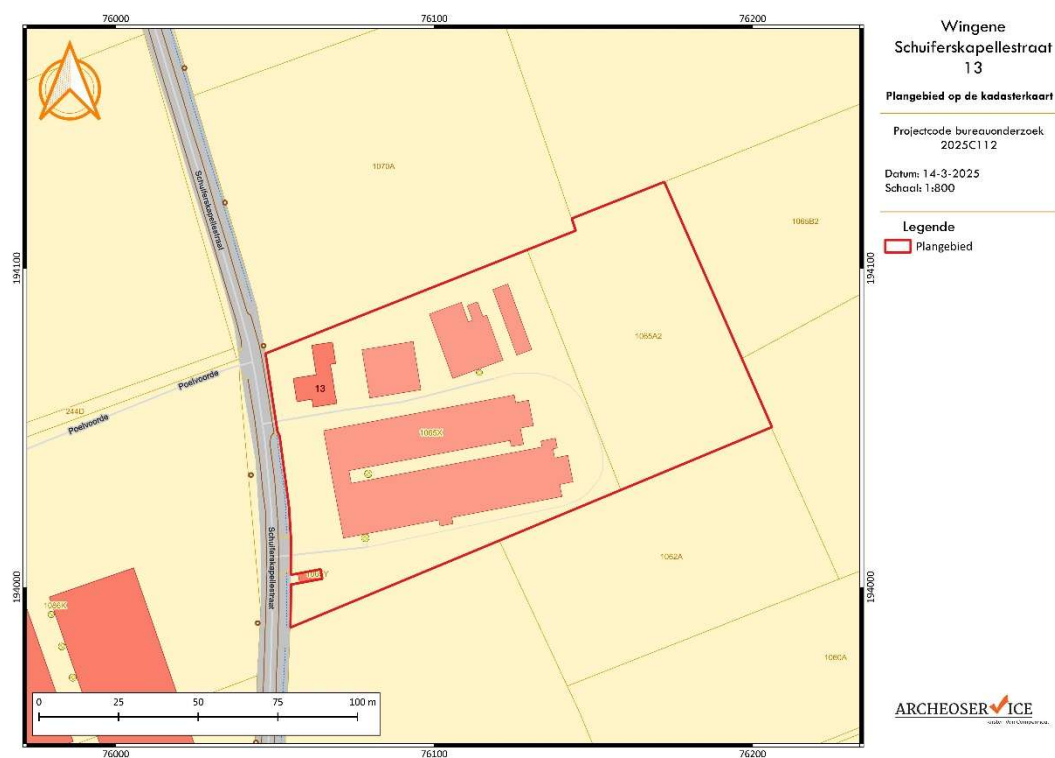
1.1 BUREAUONDERZOEK: BESCHRIJVEND GEDEELTE

1.1.1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Projectcode Onroerend Erfgoed	2025C112
Toponiem	Wingene Schuiferskapellestraat 13
Adres	Schuiferskapellestraat 13, 8750 Wingene
Kadastrale gegevens	WINGENE AFD1 /WINGENE/ sectie E/ percelen 1065A2 en 1065x
Bounding box (Lambert '72)	NO: x: 76207.24 / y: 194129.60 ZW: x: 76055.06 / y: 193987.16
Topografische ligging	Zie Figuur 1
Kadasterplan	Zie Figuur 2
Oppervlakte plangebied	12.143 m ²
Oppervlakte bodemingreep	Ca. 8343 m ²
Projectnummer Archeoservice	2025/0007
Betrokken actoren	Erkende archeoloog: Kirsten Van Campenhout (erkenningnummer 2015/00060) Betrokken actor: Kirsten Van Campenhout (erkenningnummer 2015/00060) Betrokken derden: Niet van toepassing
Beheer en plaats documentatie	Archeoservice Bloempotstraat 23A 9170 Meerdonk
Uitvoeringsperiode	12 maart – 23 maart 2025
Uitgevoerd onderzoek	Bureauonderzoek

Figuur 1: Plangebied geprojecteerd op de topografische kaart.¹

Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadastrale plan.²

¹ Agiv 2025.

² Agiv 2025.

1.1.2 AANLEIDING

1.1.2.1 DIRECTE AANLEIDING

Archeoservice heeft in maart 2025 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd naar aanleiding van een aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen. De initiatiefnemer plant op het terrein de herinrichting van een bestaand agrarisch bedrijf. De hiergenoemde plannen kunnen gepaard gaan met een aanzienlijke ingreep in de bodem waarbij eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd kan zijn. Het doel van de onderhavige studie is om archeologische evaluatie van het terrein op te maken. Dit gebeurt in eerste instantie door de opmaak van een **bureaustudie**.

1.1.2.2 JURIDISCH KADER

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen waarbij de voorwaarden voldoen aan art. 5.4.1. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014. Het vooronderzoek is door Kirsten Van Campenhout van Archeoservice (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0 en werd voor aktename voorgelegd aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

Het plangebied *Wingene Schuiferskapellestraat 13* voldoet aan de volgende voorwaarden om een archeologienota te verplichten, zoals aangeduid op onderstaande beslissingsboom (Figuur 3) van het agentschap Onroerend Erfgoed:

- ✓ Het plangebied ligt niet in een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, noch in een archeologische zone of site.
- ✓ De totale perceelsoppervlakte waar het plangebied *Wingene Schuiferskapellestraat 13* betrekking tot heeft, bedraagt ca. 12.143 m²;
- ✓ De totale oppervlakte van de geplande bodemingrepen bedraagt ca. 8343 m²;
- ✓ Het plangebied ligt in agrarisch gebied;

Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

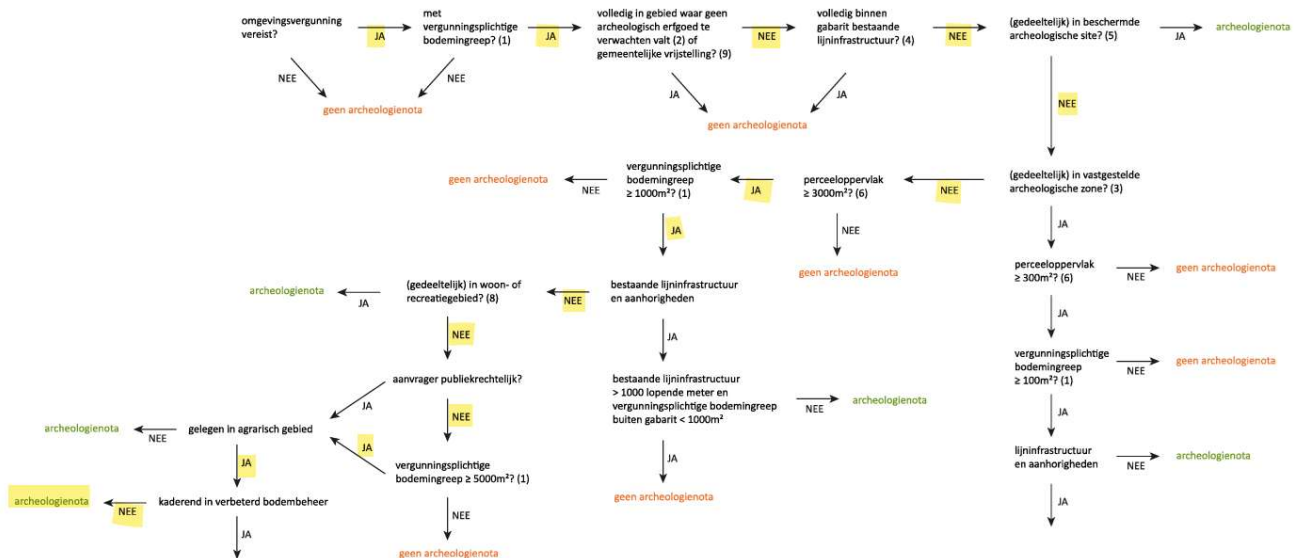
1.1.2.3 ARCHEOLOGISCHE VOORKENNIS

Binnen het plangebied zijn geen archeologische sites bekend. Het plangebied valt dan ook buiten een beschermde archeologische site en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³

Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor 'beschermde onroerend erfgoed' opgenomen in het Geoportaal.

³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2017.

Criteria bij omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen

Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.

1.1.3 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied *Wingene Schuiferskapellestraat 13* is ca. 2,6 km ten oosten van de dorpskern Wingene gelegen, in de provincie West-Vlaanderen. Het studiegebied ligt in de wijk Poelvoorde, midden in een ruraal landschap ten zuiden van de Ruiseledesteenweg.

Het plangebied meet 12.143 m² en bestaat uit een agrarisch bedrijf met woning en verschillende structuren zoals loodsen en stallen (Fig. 4 en 5). Op het terrein bevinden zich ten oosten van de woning drie afzonderlijke loodsen. Ten zuiden van deze structuren situeren zich twee kippenstallen die met elkaar verbonden zijn. Tussen de gebouwen is het terrein verhard met beton. Het oostelijke deel van het plangebied is niet bebouwd of verhard en bestaat uit weiland. Het plangebied ligt langs de Schuiferskapellestraat en is omgeven door akkerland.

Figuur 4: Zicht op het plangebied vanuit de Schuiferskapellestraat.⁴

⁴ Google Streetview 2025.

Figuur 5: Meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.⁵

⁵ Agiv 2025.

1.1.4 GEPLANDE WERKEN

De opdrachtgever plant op het terrein de herinrichting van het bestaande agrarisch bedrijf (Figuur 6-9). Bij de geplande werken worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven. De totale oppervlakte van de geplande ingrepen bedraagt ongeveer 8343 m². De gedetailleerde bouwplannen bevinden zich in Bijlage 1.

Voorafgaand aan de nieuwbouw moeten enkele bestaande structuren gesloopt worden (Figuur 8)⁶:

- ✓ Afbraak van 3 afzonderlijke loodsen: samen hebben deze een oppervlakte van 702 m².
- ✓ Kippenstallen met een oppervlakte van 2105 m².
- ✓ Verwijderen bestaande verharding: een oppervlakte van ca. 1430 m²

Voor het slopen van de bestaande structuren, samen een oppervlakte van 4237 m², wordt geen nieuwe verstoring in rekening gebracht.

Nieuwe loods

Ter hoogte van de huidige loodsen wordt een nieuwe loods voor opslag gebouwd met een oppervlakte van 630 m². De loods zal gefundeerd zijn op funderingsvoeten op regelmatige afstanden en met beperkte oppervlaktes (Figuur 6). De vloer zal bestaan uit een betonnen plaat (ca. 40 cm diepe koffer). Aangezien de footprint van deze nieuwe loods bijna volledig binnen de contouren van de huidige loodsen valt, wordt geen nieuwe noemenswaardige verstoring voorzien.

Nieuwe kippenstallen

Ter hoogte van huidige kippenstallen worden twee afzonderlijke kippenstallen gebouwd met telkens een oppervlakte van 2057,30 m². De stal zal telkens gefundeerd zijn op funderingsvoeten op regelmatige afstanden en met beperkte oppervlaktes (Figuur 7). De vloer zal bestaan uit een betonnen plaat (ca. 40 cm diepe koffer). De contour van beide kippenstallen vallen voor meer dan de helft samen met bestaande structuren.

Bijzondere structuren

Tussen de twee kippenstallen in worden twee kelders aangelegd voor de opvang van het regenwater en leidingwater. Deze hebben samen een oppervlakte van ca. 350 m² en een uitgravingsdiepte van ongeveer 2,3 m onder het maaiveld. De toplaag van een groot deel van deze kelder is al verstoord door bestaande structuren.

Aan de straatkant wordt een weegbrug aangelegd. Deze heeft een oppervlakte van 54 m² en een uitgravingsdiepte van 1,2 m.

Ten zuiden van de bestaande oprit wordt een ondergronds krenghuisje gebouwd met een oppervlakte van 6 m² en een uitgravingsdiepte van 1,20 m. Aansluitend wordt een gastank (2 m²) op een volle vloerplaat (40 cm diepe koffer) geplaatst.

Infiltratiebekken

In de zuidoostelijke hoek van het plangebied wordt een infiltratiebekken aangelegd met een oppervlakte van 501 m². De maximale diepte van dit bekken is 40 cm onder het maaiveld. De randen wordt met een schuine zijde aangelegd.

⁶ Informatie over de bestaande structuren is aangeleverd door de huidige eigenaar.

Verharding

Aansluitend op de nieuwe en bestaande structuren worden delen van nieuwe verharding aangelegd. Deze betonverharding heeft een oppervlakte van 1911 m². De diepte van de wegkoffer voor deze verharding wordt op ca. 40 cm geschat. De nieuwe verharding wordt voor het grootste deel geplaatst daar waar de bodem al vergraven is.

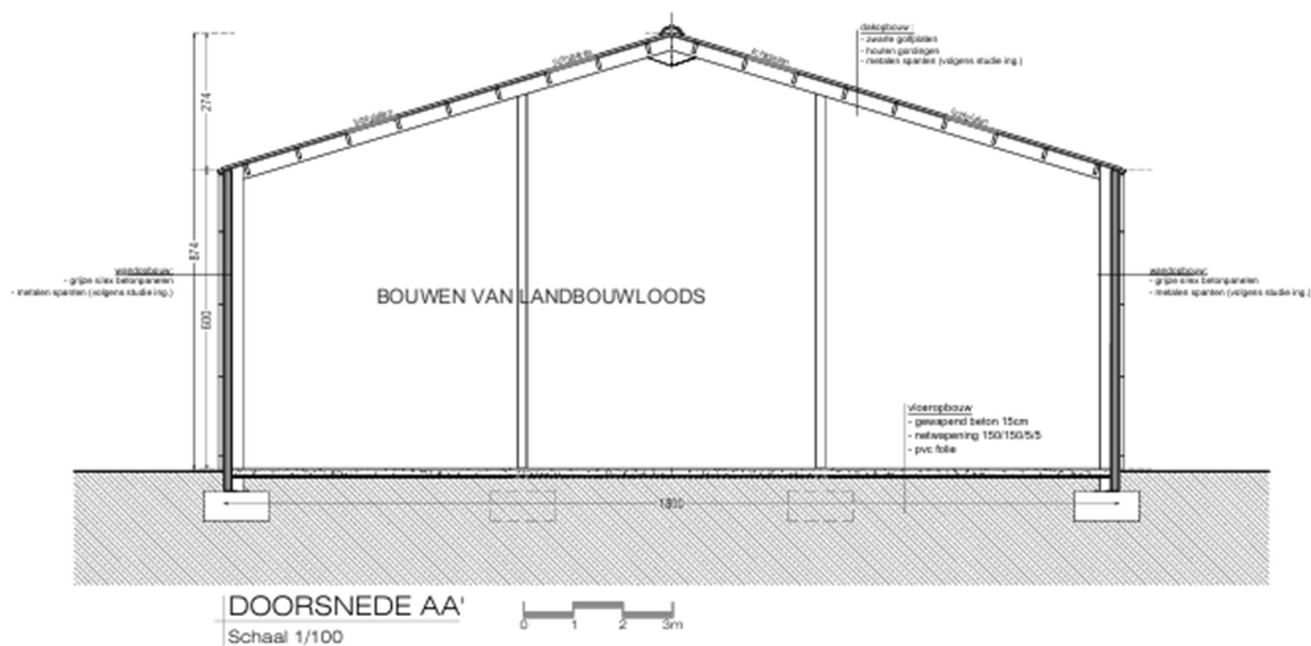
Groenzone

Langs de rand van het plangebied worden groenaanplantingen voorzien. Deze bestaan uit kleine struiken en planten en gras. De ingreep van deze werken is te verwaarlozen en wordt daarom niet verder mee in rekening genomen.

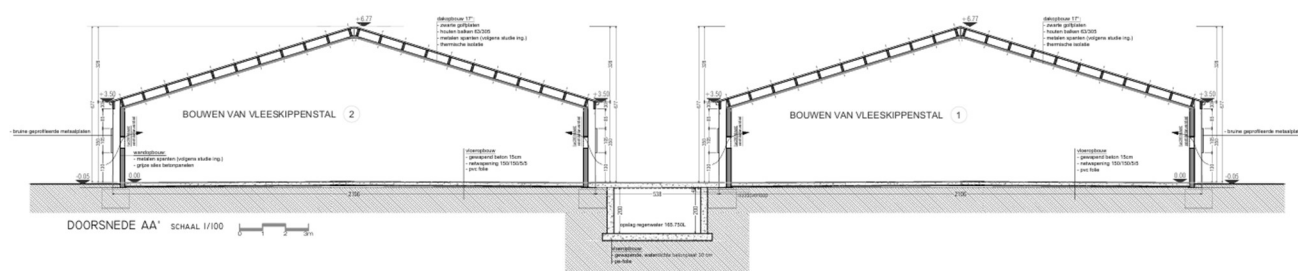
Tabel 1. Overzicht van de geplande ingrepen⁷

Bodemingreep	Oppervlakte (m ²)	Verstoringsdiepte (cm)	Opmerking
Sloopfase	4237	0	
Gastank	2	40	
Infiltratiebekken	501	40	
Landbouwloods	630	40	Lokale verstoring voor paalfunderingen op regelmatige afstanden; ter hoogte van reeds verstoorte bodem
Verharding	1911	40	Grotendeels ter hoogte van reeds verstoorte bodem
Kippenstallen	4114,6	40	Lokale verstoring voor paalfunderingen op regelmatige afstanden; ter hoogte van reeds verstoorte bodem
Krengenhuisje	6	120	
Weegbrug	54	120	Grotendeels ter hoogte van reeds verstoorte bodem
Waterkelders	350	230	Ter hoogte van reeds verstoorte bodem

⁷ Er is nog geen rekening gehouden met een buffer om eventuele archeologische waarden te beschermen.

Figuur 6: Doorsnede nieuwe loods.⁸

Figuur 7: Doorsnedeplan van de nieuwe stallen, met zicht op de kelder.⁹

⁸ Aangeleverd door de initiatiefnemer.

⁹ Aangeleverd door de initiatiefnemer.

Figuur 8: Aanduiding geplande sloopfase op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.¹⁰

¹⁰ AGIV 2025; Plannen aangeleverd door de initiatiefnemer.

Figuur 9: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.¹¹

¹¹ AGIV 2025; Plannen aangeleverd door de initiatiefnemer.

1.1.5 ONDERZOEKSOPDRACHT

Het archeologisch vooronderzoek heeft als opdracht het inventariseren, waarderen en veiligstellen van eventueel aanwezig waardevol archeologisch erfgoed binnen de grenzen van het plangebied. Deze waarden behouden en beschermen voor beschadiging of vernietiging kan op twee manier gebeuren: *in situ* bewaring komt tot stand wanneer de archeologische waarden ingepast kunnen worden in de ontwikkelingsplannen; wanneer dit niet mogelijk is, is behoud *ex situ* de enige optie door het opstellen van maatregelen voor vervolgonderzoek.

Het archeologisch vooronderzoek leidt tot **drie primaire vraagstellingen** die beantwoord dienen te worden:

- ✓ Zijn archeologische waarden aanwezig en wat zijn de karakteristieken hiervan?
- ✓ Wat is de kenniswaarde van deze mogelijke archeologische waarden?
- ✓ Hoe moet worden omgegaan met mogelijke archeologische waarden in het kader van de geplande bodemingrepen?

Het archeologisch vooronderzoek start steeds met een **bureauonderzoek**, maar kan leiden tot (combinaties van) meerdere onderzoeksmethoden. Men maakt een onderscheid tussen vooronderzoek *z*onder ingreep in de bodem en vooronderzoek *m*et ingreep in de bodem.

- Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem kan bestaan uit:
 - ✓ Een bureauonderzoek
 - ✓ Een landschappelijk onderzoek
 - ✓ Geofysisch onderzoek
 - ✓ Veldkartering
- Vooronderzoek met ingreep in de bodem kan bestaan uit:
 - ✓ Verkennend archeologisch booronderzoek
 - ✓ Waarderend archeologisch booronderzoek
 - ✓ Proefsleuven en proefputten

Wanneer tijdens het vooronderzoek archeologische waarden worden aangetroffen die relevant zijn en een archeologische vindplaats aanduiden, kan dit leiden tot een archeologische opgraving wanneer de waarden niet *in situ* veiliggesteld kunnen worden.

1.1.6 WERKWIJZE EN STRATEGIE

Het bureauonderzoek is uitgevoerd onder leiding van erkend archeoloog Kirsten van Campenhout (OE/ERK/Archeoloog/2015/00060) en conform de Code van de Goede Praktijk 4.0. Het doel van het bureauonderzoek bestaat eruit om op basis van verschillende bronnen inzicht te verkrijgen in de genese van het landschap, de bodemopbouw en het gebruik van het projectgebied en zijn omgeving doorheen de tijd. Op basis van deze resultaten wordt een **archeologische verwachting** bepaald, specifiek voor dit plangebied.

De initiatiefnemer heeft alle informatie aangeleverd met betrekking tot de contour van het plangebied en de inplanting en uitvoeringswijze van de geplande werkzaamheden. Dit gebeurde door het aanleveren van de bijgevoegde **ontwerplannen** en aanvullende mondelinge en/of schriftelijke communicatie.

Voor de **landschappelijke situering** van het plangebied worden de volgende digitale kaarten geraadpleegd: de topografische kaart, Tertiair- en Quartairgeologische kaarten, de bodemkaart, de potentiële bodemerosiekaart en het digitale terreinmodel Vlaanderen.¹² De bodemkundige gegevens werden aangevuld met de informatie die beschikbaar gesteld wordt via de website Databank Ondergrond Vlaanderen.¹³

Informatie over **archeologische waarden** binnen en in de regio van het plangebied worden verzameld via de Centraal Archeologische Inventaris (CAI)¹⁴ en via de databank van in akte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen¹⁵.

De **historische situering** van de gemeente, en meer specifiek het plangebied zelf, is beschreven aan de hand van uitgegeven en onuitgegeven bronnen in combinatie met de Inventaris Onroerend Erfgoed¹⁶. Ook historische kaarten werden geraadpleegd. Vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het plangebied en haar regio zijn verschenen, kan het bijdragen tot het beeld over de evolutie van het plangebied. Men moet echter steeds indachtig zijn dat bij afwezigheid van bebouwing dit geen garantie biedt dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur en is het pas vanaf de 19de eeuw dat de eerste gedetailleerde kadasterkaarten verschijnen. Voor het historisch onderzoek worden de volgende basiskaarten geraadpleegd: de Ferrariskaart, de Atlas der Buurtwegen, de Poppkaart en de Vandermaelenkaart. Ook Cartesius¹⁷, een databank die kaarten bundelt van het Nationaal Geografisch Instituut (NGI), de Koninklijke Bibliotheek, het Rijksarchief, lokale archieven en het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika, is geraadpleegd. Aansluitend hierbij werden ook verschillende luchtfoto's bekeken die genomen zijn sinds de jaren '70 van vorige eeuw om zodoende een duidelijk beeld te krijgen van het landgebruik gedurende de laatste decennia.

De studie van de hierboven vermelde bronnen gaf geen aanleiding tot een verder archiefonderzoek of het inwinnen van aanvullend wetenschappelijk advies.

De volgende **onderzoeksvragen** zouden beantwoord moeten worden door het bureauonderzoek:

- ✓ Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

¹² Raadpleegbaar via www.geopunt.be

¹³ Raadpleegbaar via www.dov.vlaanderen.be

¹⁴ Raadpleegbaar via <https://cai.onroerenderfgoed.be>

¹⁵ Raadpleegbaar via www.geopunt.be

¹⁶ Raadpleegbaar via <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

¹⁷ Raadpleegbaar via <https://cartesius.be>

- ✓ Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
- ✓ Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
- ✓ Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
- ✓ Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- ✓ Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein? Zo ja, wat is de aard van deze waarden?
- ✓ Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

1.1.7 RANDVOORWAARDEN

Niet van toepassing.

1.2 BUREAUONDERZOEK: ASSESSMENTRAPPORT

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem maar op basis van de bestaande informatie (landschappelijk, historisch, archeologisch) na te gaan in hoeverre er archeologische resten aanwezig kunnen zijn binnen de grenzen van het projectgebied. Er wordt een beschrijving gemaakt van de geplande werken waarvoor een vergunning wordt aangevraagd, van de uitvoeringswijze ervan en van de impact op het bodemarchief.

1.2.1 LANDSCHAPPELIJKE SITUERING

Het bureauonderzoek heeft tot doel om zonder ingreep in de bodem na te gaan in hoeverre er archeologische waarden aanwezig kunnen zijn. Dit gebeurt op basis van de bestaande informatie, o.a. de onderstaande aardkundige gegevens.

Tabel 2. Overzicht van de landschappelijke resultaten

Bron	Resultaat
Huidig gebruik	Landbouwbedrijf met verschillende gebouwen en agrarische percelen.
Tertiairgeologische kaart	Lid van Pittem (GePi)
Quartaairgeologische kaart	Eolische afzetting van het Weichseliaan
Bodemkaart	Natte zandleembodems zonder profielontwikkeling
Geomorfologie	Plateau van Tielt (zandleemstreek)
Hydrografie	Motebeek, Poelvoordebeek

1.2.1.1. LIGGING VAN HET PLANGEBIED

Het plangebied *Wingene Schuiferskapellestraat 13* is gelegen ten oosten van de dorpskern van Wingene, in de provincie West-Vlaanderen. Het studiegebied ligt midden in een ruraal landschap langs de Schuiferskapellestraat.

Wingene ligt op het hoger gelegen plateau van Tielt. Het landschap in deze streek kenmerkt zich door een landschap van brede westnoordwest-oostzuidoost georiënteerde cuestaruggen, van elkaar gescheiden door brede subseculente dalen. Het onderzoeksgebied bevindt zich tussen een alluviale vallei ten noorden en een zandheuvel ten zuiden.

Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het bekken van de Brugse Polders met deelbekken de Brugse Vaart. Ten oosten van het plangebied stroomt de Motebeek, ten westen de Poelvoordebeek.

1.2.1.2. AARDKUNDIGE GEGEVENS

Het Tertiair is een geologisch tijdvak dat de periodes Paleogeen en Neogeen omvat. Het tekent het begin van de menselijke geschiedenis.

De **Tertiairgeologische kaart** wijst op de aanwezigheid van het Lid van Pittem (**GePi**), onderdeel van de Formatie van Gentbrugge (Figuur 10).¹⁸ zich in het). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiïge siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele. Het Lid van Pittem bestaat uit een afwisseling van dunne laagjes kleiig-zandig grof silt en glauconiethoudend kleiig-siltig fijn zand. De laminae zijn dikwijls gebioturbeerd. Er komen getijdegeulen voor in het sediment wat in de intertidale zone is afgezet. Plaatselijk komen zandsteenbanken met opaalcement voor (veldstenen).

Het Neogeen wordt gevolgd door de jongste periode in de aardgeschiedenis: het Quartair. De sedimenten van Quartaire ouderdom worden op grote schaal aan het oppervlak van de aarde aangetroffen en zijn weergegeven op de **Quartairgeologische kaart** (Figuur 11). In het plangebied betreft het **profieltype 1**¹⁹. Profieltype 1 geeft aan dat het Quartair dek uitsluitend opgebouwd is uit eolische, zandige afzettingen daterend uit het Weichseliaan en mogelijk uit het Vroeg-Holoceen, die afwisselend kunnen voorkomen met hellingsafzettingen uit het Quartaire tijdvak. Het betreft in dit geval zanden met eolische sedimentaire structuren en met kleine kryoturbaties. Het betreft goed gesorteerd, homogeen, fijn tot middelmatig fijn zand dat overwegend kalkloos is. Meestal is er een diagonale stratificatie in subhorizontale planaire sets zichtbaar, wat wijst op een eolische oorsprong ervan. Het zand werd afgezet door overheersende noordenwinden tijdens het Boven-Pleni-Weichseliaan en voornamelijk tijdens de koude fasen van het Tardiglaciaal.

De **bodemkaart** toont aan dat binnen het plangebied een natte zandleembodem zonder profielontwikkeling voorkomt (Figuur 12): de bodemserie **LhP** bestaat uit een natte, relatief hoog gelegen en sterk gleyige (.h.) zandleembodem (L..) zonder profielontwikkeling (..p). Prefix 'u' geeft aan dat op geringe diepte klei wordt verwacht (< 75 cm), prefix 'w' verwacht klei-zand op geringe diepte. Deze bodems worden omschreven als natte stuwwatergronden met een grijsbruine, humeuze bouwvoor die rust op een colluviaal dek. In desbetreffend dek komen al dan niet houtskool- en baksteenrestjes voor. Reeds vanaf de bouwvoor kunnen roestverschijnselen worden waargenomen en dit over het volledige profiel of verminderend met de diepte. Het tertiair substraat bevindt zich vaak op wisselende diepte. Bodems van dit type worden gekenmerkt door periodieke sterke wateroverlast.

Net ten westen van het plangebied komt bodemtype **Ldc** voor. Dit zijn matig natte zandleemgronden met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B-horizont. Het prefix 'w' geeft aan dat er op geringe diepte klei-zand wordt verwacht (< 75 cm). Deze gronden hebben een donkergrijsbruine bouwvoor waaronder een uitgeloopte, bleekbruine horizont voorkomt die aan de contactzone met de textuur B-horizont roestverschijnselen vertoont. De textuur B-horizont is verbrokkeld en sterk gevlekt door oxydo-reductieverschijnselen. Soms wordt het materiaal zwaarder of zandiger in de diepte en heel frequent komt op wisselende diepte het tertiair substraat voor. Boven een klei- of kleizandsubstraat bevindt zich veelal een roestige band ten gevolge van stagnerend water. Roestverschijnselen duiken globaal op in het bovenste deel van de textuur B-horizont.

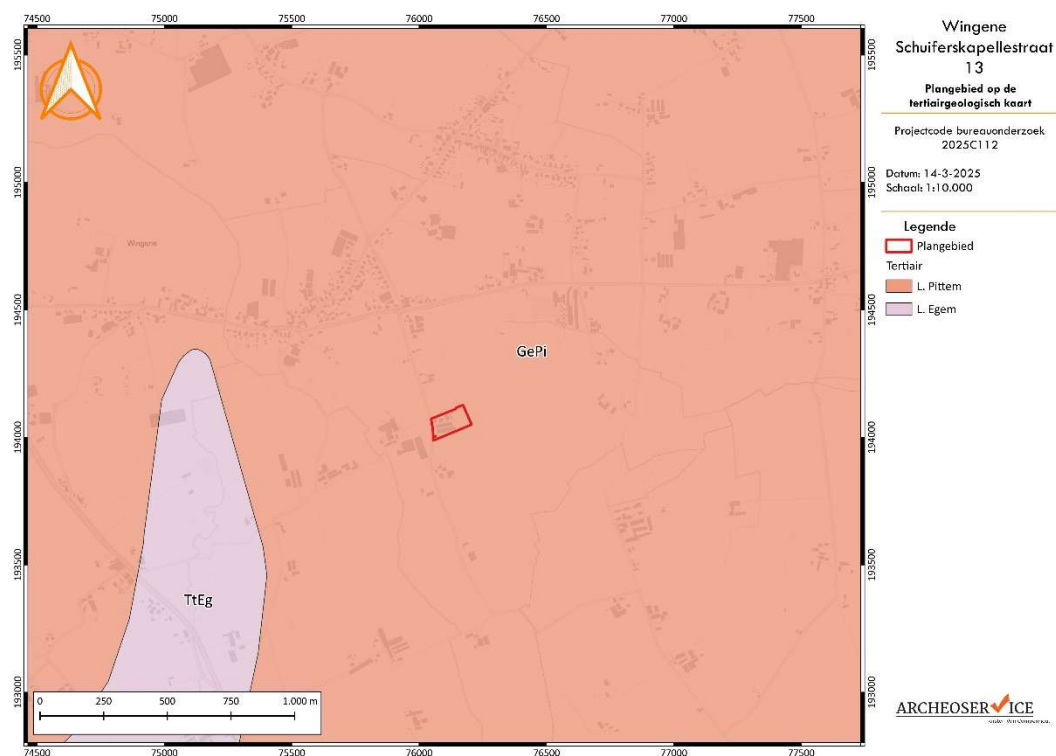
¹⁸ Jacobs et al. 1999.

¹⁹ De Moor et al. 1997.

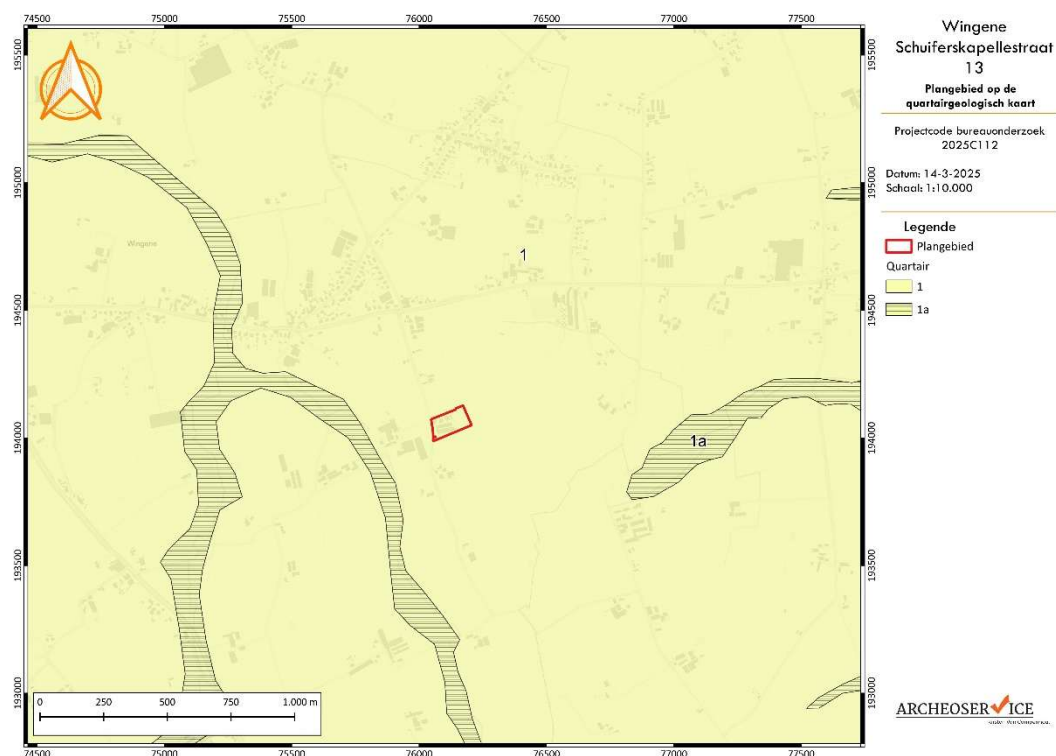
Volgens de **potentiële bodemerosiekaart** (Figuur 13) is er geen erosie van toepassing binnen het plangebied (grijze kleur) of is deze verwaarloosbaar (groene kleur) of zeer laag (lichtgroene kleur). Dit is typerend voor het vlakke landschap van de streek.

Volgens het **Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen** (DHM II) bevindt de ruime omgeving van het plangebied zich tussen 22 m en 51 m + TAW hoogte (Figuur 14). Het plangebied zelf ligt op een noordelijke uitloper van de cuesta van Tielt (Figuur 14 en 15), tussen de lager gelegen beekvalleien van de Poelvoordebeek en de Motebeek. De cuesta vormt een brede en zwakke noordwaarts hellende rug die geleidelijk aan aansluit op de vallei van de Poeke. Aan beide flanken van de cuesta van Tielt ontspringen verschillende beken, die zich ingesneden hebben in het cuestafront en aflopen naar de omringende valleigebieden.

De hoogte binnen het plangebied gaat van 23,5 m + TAW naar 24,0 m + TAW in het (noord)oosten (Figuur 15 en 16). Het terrein kent enkele kleine hoogteverschillen die hoogstwaarschijnlijk te wijten zijn aan de inrichting van het terrein.

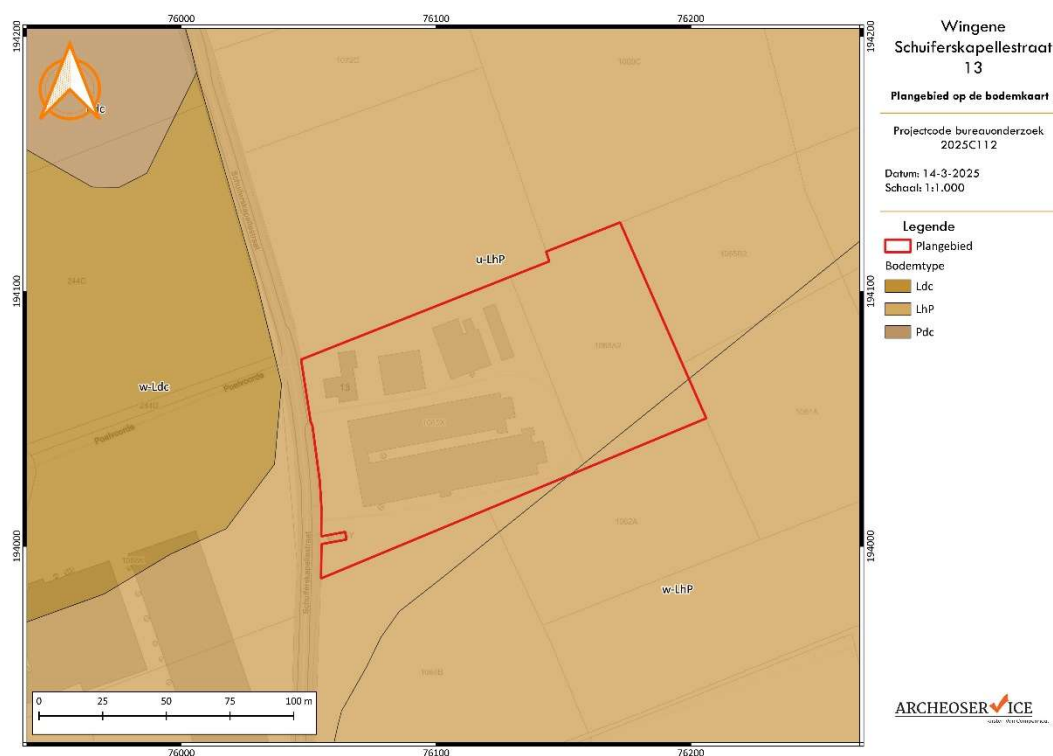
Figuur 10: Plangebied op de tertiairgeologische kaart.²⁰

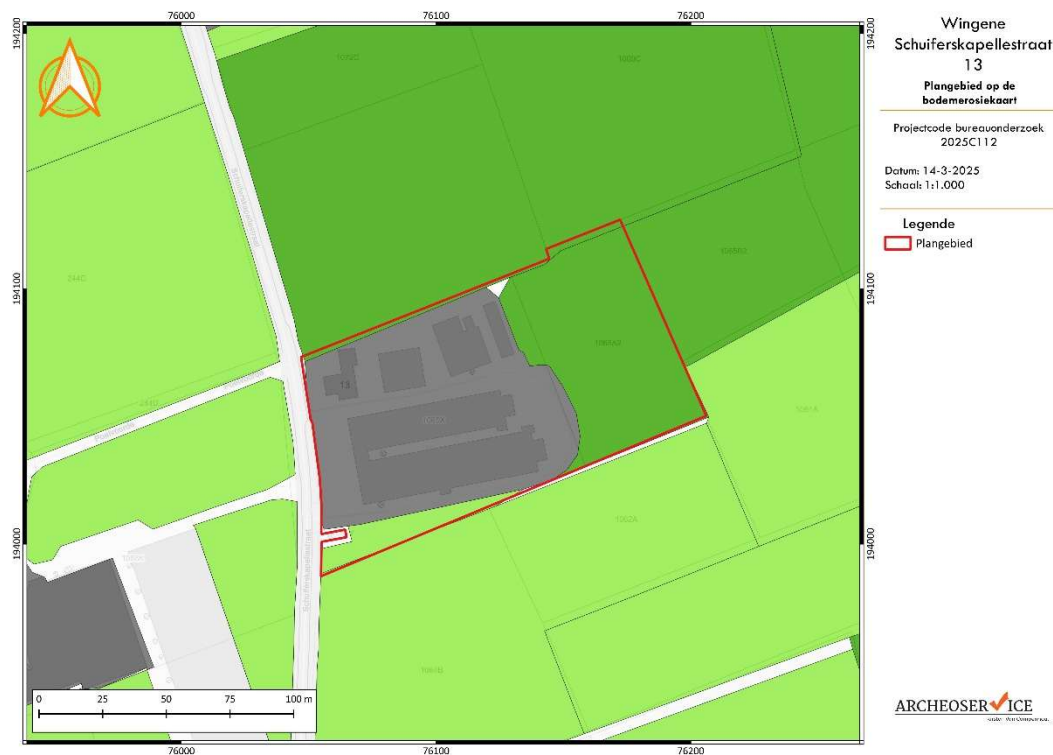
Figuur 11: Plangebied op de quartairgeologische kaart.²¹

²⁰ DOV Vlaanderen 2025.

²¹ DOV Vlaanderen 2025.

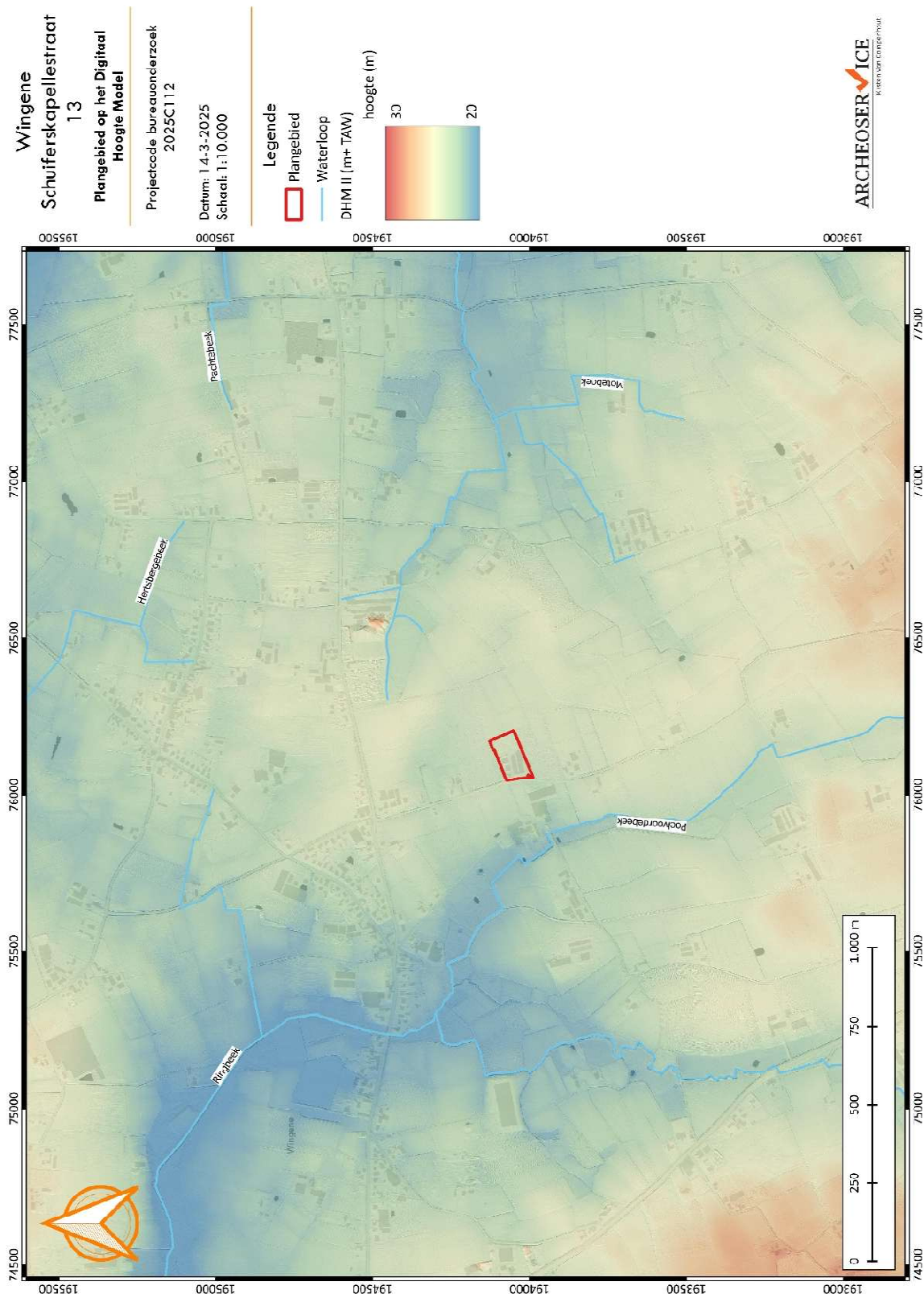
Figuur 12: Plangebied op de bodemkaart.²²

Figuur 13: Plangebied op de bodemerosiekaart.²³

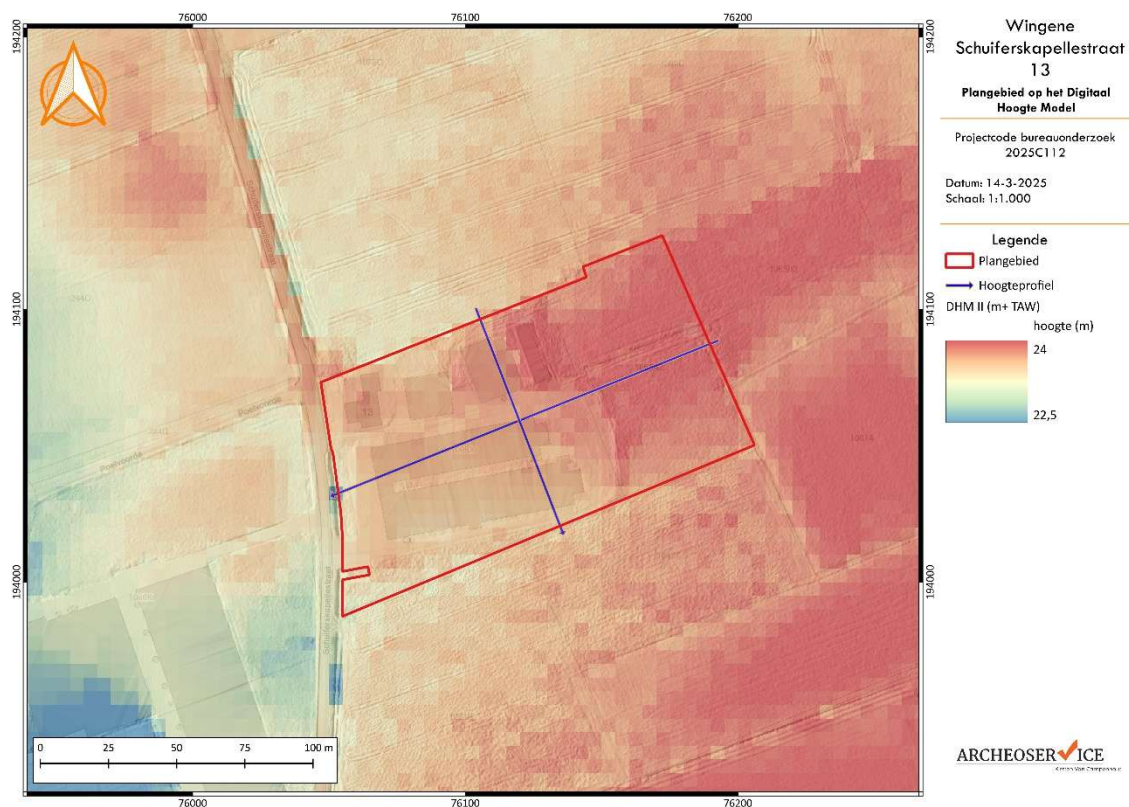
²² DOV Vlaanderen 2025.

²³ DOV Vlaanderen 2025.

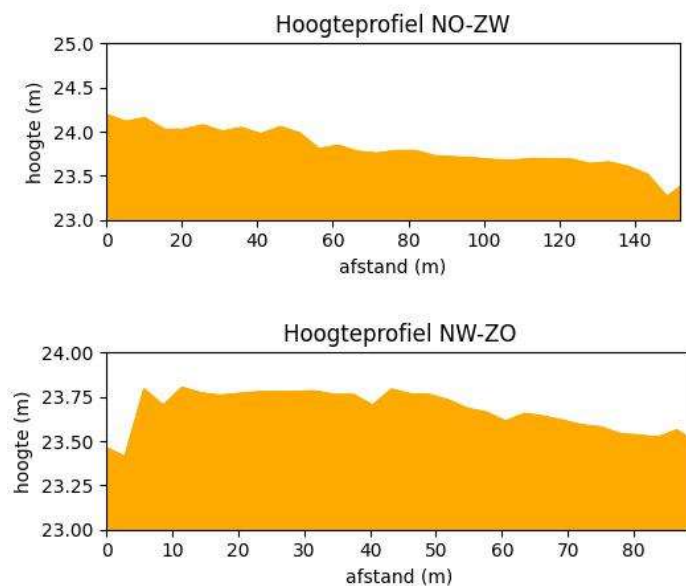

Figuur 14: Uitgebreide weergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen met aanduiding van het plangebied.²⁴

²⁴ DOV Vlaanderen 2025.

Figuur 15: Detailweergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen en Hillshade met aanduiding van het plangebied en het hoogteprofiel.²⁵

Figuur 16: De hoogteprofielen van het terrein.

²⁵ DOV Vlaanderen 2025.

1.2.2 ARCHEOLOGISCHE SITUERING

Uit raadpleging van het Geoportaal van Onroerend Erfgoed blijkt dat het plangebied niet een zone waar geen archeologisch erfgoed meer te verwachten valt, noch in een vastgestelde archeologische zone.

Tabel 3. Overzicht van de archeologische gegevens

Bron	Resultaat
Archeologische zone	Niet van toepassing
GGA	Niet van toepassing
CAI	Geen meldingen in de nabijheid
Gevoelige gebieden WO I	Enkele percelen vlakbij en een zone, ca. 400 m ten noorden van het plangebied
(Archeologie)nota's en Eindverslagen	Geen archeologienota binnen het plangebied

1.2.2.1 CENTRAAL ARCHEOLOGISCHE INVENTARIS

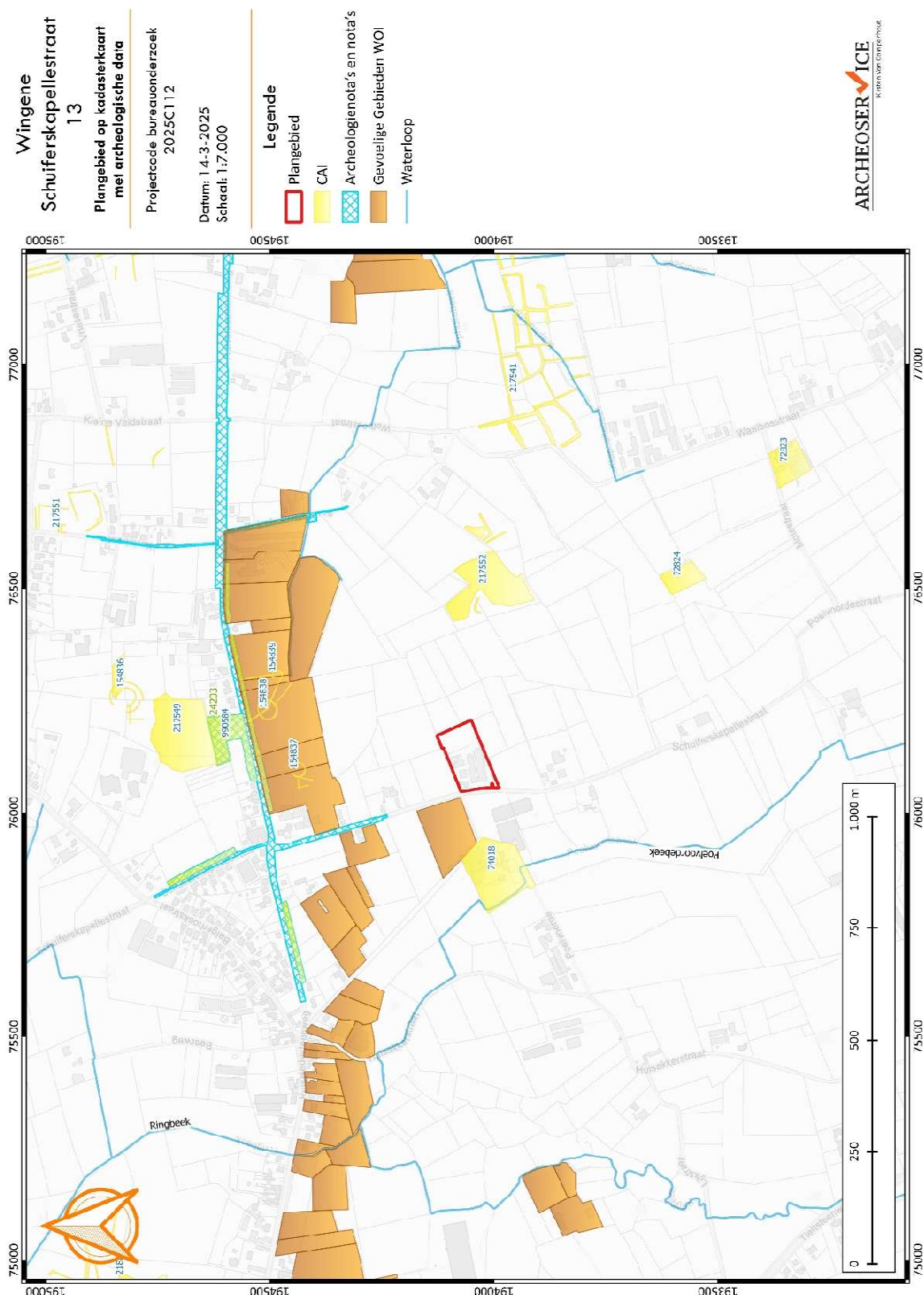
Om een overzicht te krijgen van de gekende archeologische vindplaatsen is in eerste instantie de databank van de **Centraal Archeologische Inventaris (CAI)** op de topografische kaart geplot. Er bevinden zich binnen het plangebied geen vindplaatsen. In een ruimere omgeving (1000 m) komen wel enkele vindplaatsen aan bod (zie Figuur 17).

Tabel 4: Overzicht van de CAI-meldingen binnen een straal van ongeveer 1000m.

CAI-nummer	Korte beschrijving
72823	Site met walgracht (late ME): Motestraat 4
72824	Site met walgracht (late ME): Motestraat I
74018	Site met walgracht (late ME): Hof van Poelvoorde
154836	Drievoudige circulaire structuur, grafheuvel? (Onbep.): St-Jan Wingene 064
154837	Circulaire structuur, grafheuvel? (Onbep.): St-Jan Wingene 065
154838	Circulaire structuur, grafheuvel? (Onbep.): St-Jan Wingene 066
154839	Circulaire structuur, grafheuvel? (Onbep.): St-Jan Wingene 067
217541	Groot aantal lineaire structuren (Onbep.): Schuiferskapelle
217549	Lineaire structuren en groot aantal vlekken (Bron?): Ruiseledesteeweg
217550	Enkele lineaire structuren (Onbep.): Ruiseledesteeweg
217552	Enkele lineaire structuren (Onbep.): Keukelstraat
990584	Houtskoolmeilers, volmiddeleeuws erf (Rom, ME): Ruiseledesteeweg

Er werd in de CAI slechts één archeologische vindplaats aangeduid in een straal van 1km rond het plangebied, nl. de vondst van enkele mogelijk Romeinse houtskoolmeilers en restanten van een volmiddeleeuws erf tijdens een evaluerend terreinonderzoek in 2023. De omgeving is wel uitgebreid in kaart gebracht door middel van luchtfotografische prospectie waarbij een groot aantal indicatoren van mogelijke grafheuvels en funeraire landschappen uit de metaaltijden aan het licht kwamen, net als verschillende walgrachtsites uit de late Middeleeuwen.

Op de kaart met archeologische data zijn ook de percelen aangeduid die gevoelig zijn voor het aantreffen van **wereldoorlogergegoed**. Het plangebied zelf is niet aangeduid als gevoelig voor wereldoorlogergegoed. Tijdens de twee wereldoorlogen ontsnapte Wingene aan grote vernielingen. Toch eiste de Eerste Wereldoorlog veel soldatenlevens. Wereldoorlog relictten zijn ook niet aanwezig binnen of in de nabijheid van het plangebied.

Figuur 17: Overzicht van de archeologische data op de kadasterkaart.²⁶

²⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2025.

1.2.2.2 (ARCHEOLOGIE)NOTA'S EN EINDVERSLAGEN

Ook de databank van de in akte genomen **(archeologie)nota's en eindverslagen** is geraadpleegd om eventueel archeologisch onderzoek in de buurt van het plangebied te inventariseren. Voor het plangebied zelf werden in het verleden nog geen (archeologie)nota's of eindverslagen opgemaakt. In de ruimere omgeving van het plangebied werd slechts één andere archeologienota opgemaakt (zie Figuur 17).

Tabel 5: Overzicht van de archeologienota's (AN), nota's (N) en eindverslagen (E) in de buurt.

ID-nummer	Toponiem	Uitgevoerd	Advies
24203 (AN); 28612	Wingene Ruseledesteenweg 23	Bureauonderzoek Landschappelijk bodemonderzoek	Behoud in situ, verdere verwerking

Het onderzoek aan de Ruseledesteenweg 23 resulteerde in CAI melding 990584. Het proefsleuvenonderzoek heeft geleid tot een vindplaats. Het aangetroffen archeologisch ensemble bestaat uit een volmiddeleeuws erf opgebouwd uit gebouwplattegronden, een vermoedelijke waterput en een erfgracht. Daarnaast werden verspreid over het projectgebied 3 vermoedelijk Romeinse houtskoolmeilers en enkele postmiddeleeuwse percelingsgrachten aangetroffen. Een in situ bewaring van de aangetroffen houtskoolmeilers was niet mogelijk en werden dan ook integraal opgegraven tijdens het proefsleuvenonderzoek. Deze worden verder onderzocht in de vorm van natuurwetenschappelijk onderzoek. Om een behoud in situ van het volmiddeleeuws boerenerf te verzekeren moest het terrein voor grondverbetering in opbouw worden aangelegd en werden dus voorwaarden opgelegd.

1.2.3 HISTORISCHE SITUERING

In het volgende hoofdstuk wordt het historisch kader geschetst van het plangebied. In eerste instantie wordt de politieke-economische sfeer weergegeven waarbinnen de ruime regio van het plangebied zich heeft bevonden. Vervolgens wordt het plangebied in detail bekeken aan de hand van historische kaarten, in dit geval vanaf de 18de eeuw.

Tabel 6. Overzicht van de historische gegevens

Bron	Resultaat
Inventaris Onroerend Erfgoed	Wingene, Poelvoorde
Ferrariskaart (1771-1778)	Onbebouwd akkerland op een hoek
Atlas der Buurtwegen (1843-1845)	Onbebouwd akkerland, andere perceelsindeling
Vandermaelenkaart (1846-1854)	Onbebouwd akkerland, helling richting het oosten
Poppkaart (1842-1879)	Onbebouwd akkerland, meerdere percelen
Topografische kaart uit 1969	Weg gedeeltelijk verdwenen, terrein bebouwd

Bron	Resultaat
Orthofoto's van 1971 - 2003	Meerdere gebouwen te herkennen binnen het plangebied; in verschillende fases worden stallen en andere gebouwen bijgebouwd en verharding geplaatst.

1.2.3.1 HISTORISCH KADER²⁷

Het plangebied *Wingene Schuiferskapellestraat 13* ligt in de gemeente Wingene, in de provincie West-Vlaanderen. De vroegste vermelding van Wingene in historische geschriften dateert van omstreeks 847 na Christus, met de vermelding van *Wenghinas*. Later worden ook de toponiemen *Wingin*, *Winghem* of *Wijngene* gebruikt.

De oorsprong van de dorpsnaam kan teruggaan op verschillende betekenissen, bijvoorbeeld 'woonplaats der Winnen', 'heilig of gewijd woud', 'winnende land', 'wijngaard' of 'dorp bij het moeras of bocht in de beek'. Vanuit landschappelijk perspectief is voornamelijk deze laatste betekenis zeker plausibel.

De eerste kerk van het dorp werd bediend door de Benedictijnen. De kerk zou omstreeks 1100 voor het eerst opgetrokken worden uit veldsteen, door dezelfde paters. Later wordt het patronaatschap doorgegeven aan de proost van Sint-Amand uit Kortrijk. Bij het invoeren van het feodaal stelsel werden de domeinen van de Sint-Amandusabdij omgevormd tot de Vrije Heerlijkheid Sint-Amandsche in Wingene.

Rond het midden van de 13de eeuw worden de grenzen van de parochie vastgelegd door de bisschop van Doornik. De zuidelijke flank werd afgebakend in 1307. Noordelijk van de scheidingslijn tussen de dorpskerk van Wingene en Zwevezele bevindt zich het heidegebied van het Bulskampveld. Deze woeste omgeving werd pas vanaf de 13de eeuw ontgonnen. Tijdens de volle middeleeuwen waren er vijf heerlijkheden gevestigd in Wingene: het Sint-Amandsche, Wildenburg, Westakker, t' Hof van Wingene en dat van Poelvoorde. Zij beschikten elk over een eigen bestuur, burgemeester en dergelijke meer.

Tijdens de volle en late middeleeuwen werden verschillende veldslagen uitgevochten op het grondgebied van Wingene, onder andere de slag om het graafschap Vlaanderen op 21 juni 1128 en in het kader van de Gentse opstand uit 1452. Tijdens de perioden van de Godsdienstoorlogen (1566-1610) werd Wingene zwaar geteisterd door invallen, vernietigingen en plunderingen. De bevolking was gehalveerd door oorlogen en ziektes en de parochiekerk, de abdij Ter Duinen, vele molens, huizen en dergelijke werden vernietigd. Vanaf 1574 wordt Wingene ingedeeld bij de dekenij Torhout. De parochiekerk wordt vanaf 1619 hersteld. Tijdens de 2de helft van de 17de eeuw werd het dorp voor een nieuwe langdurige periode geteisterd door oorlogen en vernielingen. Aan het einde van diezelfde eeuw geraakten de drie grote heerlijkheden van Wingene (het Hof van Wingene, Poelvoorde en Wildenburg) in verval.

Na de Spaanse Successieoorlog (1702-1713) keert de rust terug en kan het gebied zich herstellen. Vanaf dat moment is er terug sprake van demografische en economische groei. De veldontginningsgebieden en de grote concentratie aan voormalige veldvijvers (Gulke Putten) in het noordelijke deel van Wingene worden op systematische wijze verkaveld en omgezet tot bos of tot akkerland uit vrees voor een nijpend houttekort. Deze ontginningen zijn vaak het initiatief van nieuwe grootgrondbezitters (onder meer Malfait, Perneel). Ook de overheid, aanvankelijk onder Frans en later ook onder Hollands bewind, voert hierbij een stimuleringspolitiek waarbij aan ontginningscampagnes belastingvoordelen worden toegekend. Aanvankelijk wordt veelal loofhout aangeplant, terwijl later meer wordt overgeschakeld op naaldhout.

²⁷ <https://id.erfgoed.net/themas/14922>

omdat het door zijn snellere groei een vluiggere recuperatie toelaat van het geïnvesteerde kapitaal (Predikherenbossen/ Vagevuurbossen). Vanaf het midden van de 19de eeuw, wanneer de plattelandsbevolking blijft stijgen en het kleinbedrijf toonaangevend is in de landbouw, wordt een aanvang gemaakt met het plaatselijk ontginnen van de tot bos omgezette 'velden'. Het omzetten van bos tot bouwland gebeurt op de meeste plaatsen met behoud van het 18de-eeuws verkavelingspatroon. Vele vroegere veldzones tekenen zich in het actuele landschap dan ook af door een dambordvormig net van eiken- en/ of beukendreven en door restanten van regelmatig geperceleerde naalddhoutaanplantingen. De veldzones vormen als dusdanig jonge ontginningslandschappen. Net zoals in Beernem en Oostkamp bleken de jonge ontginningslandschappen het ideale terrein voor de hoge burgerij om kasteeldomeinen aan te leggen. Omstreeks 1850 waren in Wingene acht windmolens.

In de 20ste eeuw vinden een aantal grote bouw- en verbouwcampagnes plaats. Tijdens de twee wereldoorlogen ontsnapte Wingene aan grote vernielingen. Toch eiste de Eerste Wereldoorlog veel soldatenlevens en verscheurde de Tweede Wereldoorlog de gemeente ten gevolge van de collaboratie. Op 17 oktober 1918 werd de kerktoeren door de terugtrekkende Duitse soldaten gedynamiteerd. In 1924 werd de kerktoeren heropgebouwd. In de tweede helft van de 20ste eeuw groeit Wingene verder uit. Dit is duidelijk waarneembaar in de nieuwe wijken onder meer ten zuiden van de Hillesteenweg en ten oosten van de Egemstraat.

Op 19 december 1969 werd beslist tot de ruilverkaveling van landeigendommen in Wingene. De ruilverkaveling van Wingene was de eerste in West-Vlaanderen, uitgevoerd in een blok van 2362 ha in het noorden van Wingene. 550 ha werden voorzien van een buisdrainage. Ruim 60 ha lage gronden werden opgehoogd. 33 km wegen werden vernieuwd of aangelegd.

1.2.3.2 CARTOGRAFISCHE BRONNEN

De historische evolutie van het plangebied kan met name gevolgd worden aan de hand van historische kaarten, waarbij de Ferrariskaart uit 1771-1777 het eerste enigszins gedetailleerde uitgangspunt is. Men moet echter wel indachtig blijven dat deze kaart hoofdzakelijk vanuit militair oogpunt werd opgemaakt, waardoor minder interessante delen vaak minder gedetailleerd zijn weergegeven.

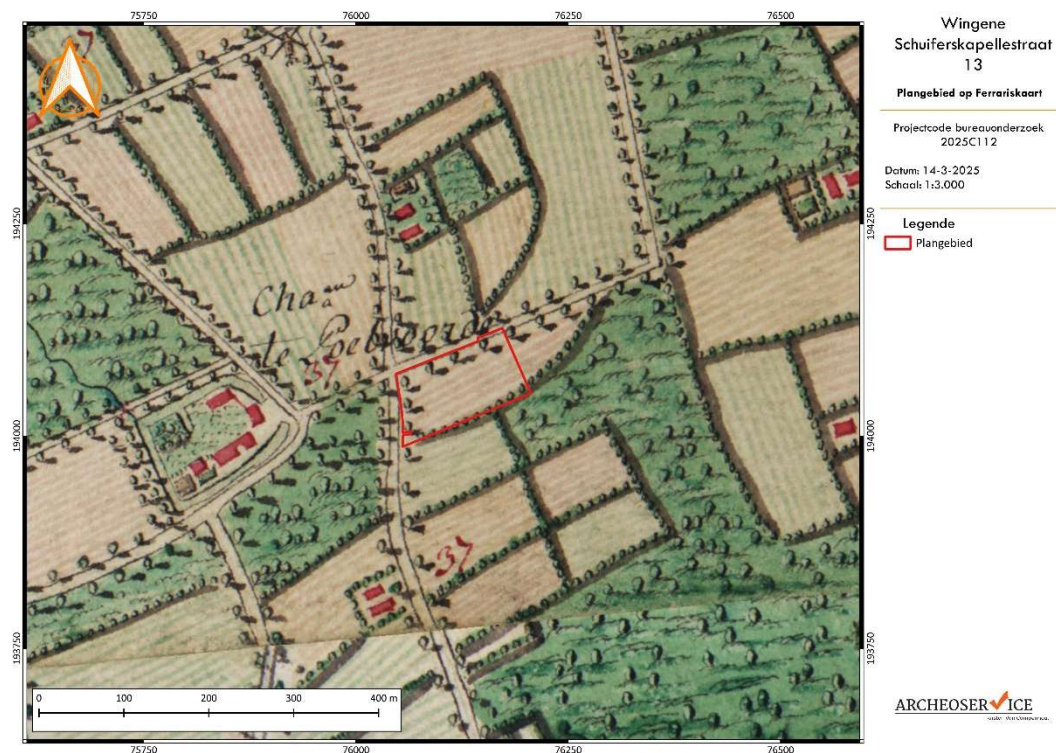
Wanneer we het plangebied projecteren op de **Ferrariskaart** wordt het plangebied in een agrarisch cultuurlandschap afgebeeld (Figuur 18). Kleine percelen (bos, weiland, akkerland) worden omgeven door heggen en doorsneden met lanen en landwegen. De afgebeelde percelen vertonen plaatselijk weinig gelijkenis met de huidige situatie. Het plangebied staat gekarteerd als een onbebouwd hoekperceel dat in gebruik is als akkerland. Aan de overkant van de toenmalige Schuiferskapellestraat is het Kasteel van Poelvoorde gelegen. Het kasteel van Poelvoorde bestaat uit een opper- en neerhof, telkens gelegen binnen een omwalling. Volgens het persoonlijke handboek van Pieter Adornes (1599-1659) was er een kapel in het kasteel aanwezig. De site wordt weergegeven in de Flandria Illustrata van 1641 met opper- en neerhof gelegen binnen een afzonderlijke omwalling. Op het neerhof bevindt zich een hoeve met bijhorend wagenhuis, schuren en stallingen. Op het opperhof bevond zich het deels afgebroken kasteel. Meer naar het oosten toe ligt het Bernardbos.²⁸

De **Atlas der Buurtwegen**, met als doel een inventaris te zijn van alle kleine wegen met openbaar karakter, nog steeds geen bebouwing binnen het plangebied en een andere parcelering (Figuur 19). De **Vandermaelenkaart**, waar ook het reliëf op aangegeven staat, toont geen relevante wijzigingen ten

²⁸ <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/205687>

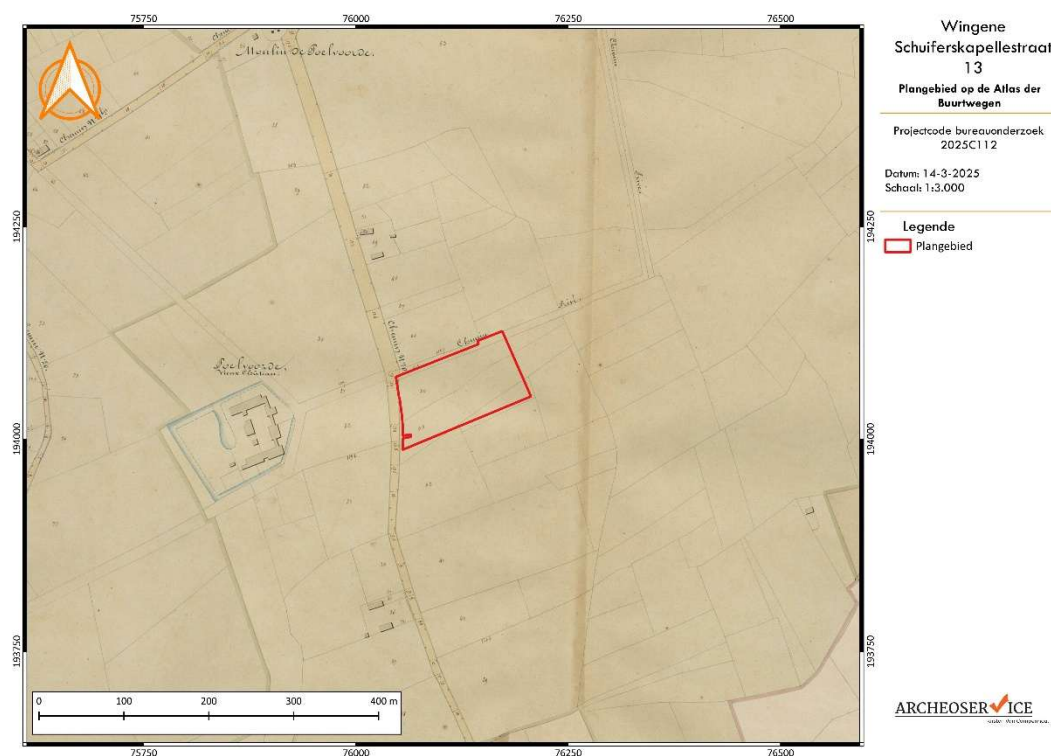
opzichte van de Atlas der Buurtwegen. Het plangebied toont wel een dalend reliëf richting het oosten (Figuur 20). Tot slot toont ook de **Poppkaart** geen grote veranderingen ten opzichte van de gebruikssituatie uit het einde van de 18de eeuw. Het plangebied blijft nog steeds onbebouwd en situeert zich op de hoek van de Schuiferskapellestraat en een privéweg (Figuur 21).

Van de situatie tijdens de wereldoorlog zijn er geen trenchmaps te raadplegen voor deze regio. De topografische kaarten van 1904 en 1939 tonen echter geen wijzigingen ten opzichte van de 19de-eeuwse kaarten. De **topografische kaart uit 1969** laat wél zien dat het plangebied nu bebouwing kent én dat de privéweg langs de noordelijke rand van het plangebied gedeeltelijk verdwenen of verlegd is (Figuur 22). De bebouwing bestaat uit drie afzonderlijke structuren langs de Schuiferskapellestraat. Achter de gebouwen lijkt er een privéweg richting het oosten verder te lopen, dwars door het plangebied.

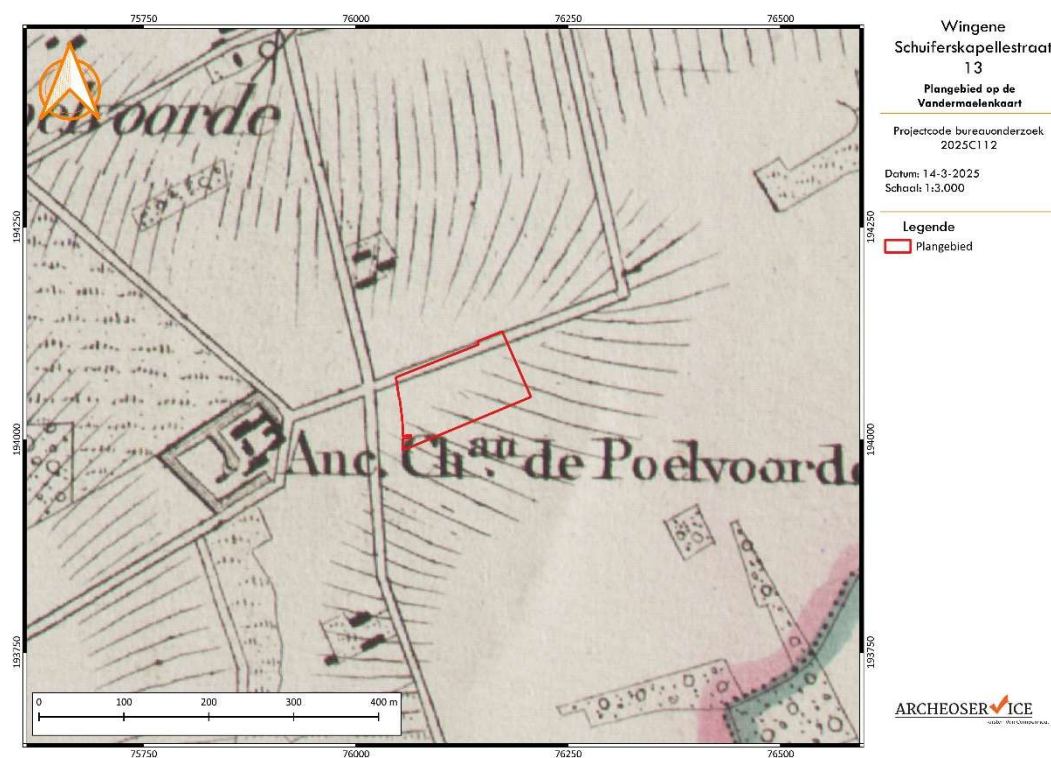

Figuur 18: Weergave van het plangebied op de Ferrariskaart (1771-1777).²⁹

²⁹ Geopunt 2025.

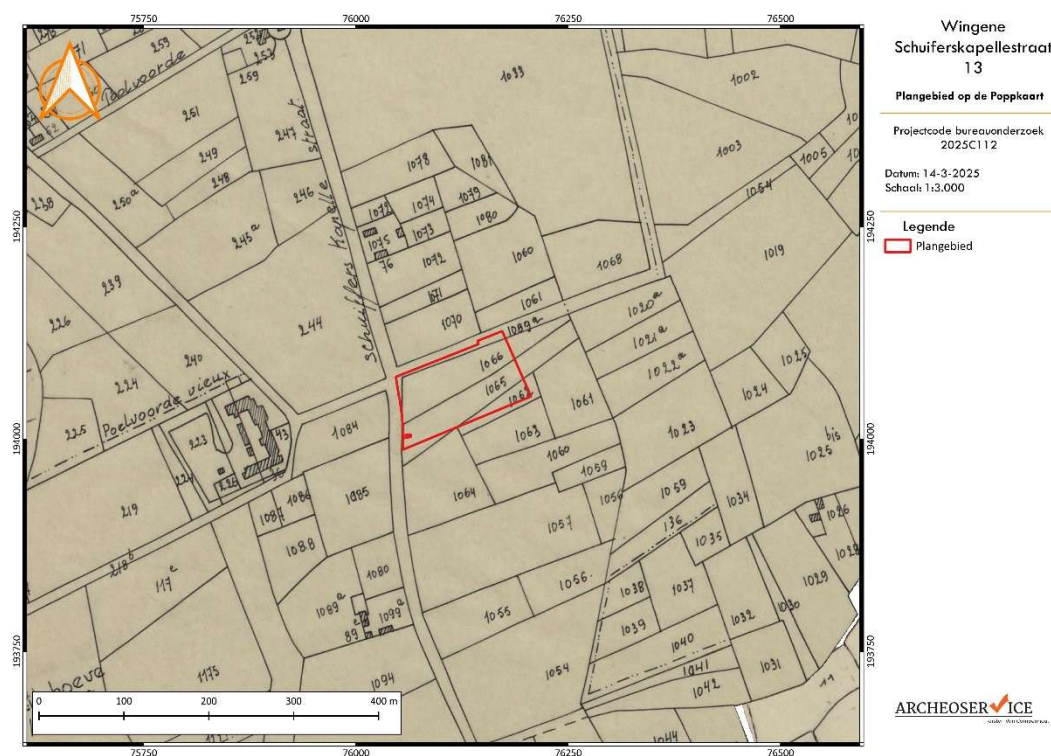
Figuur 19: Weergave van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845).³⁰

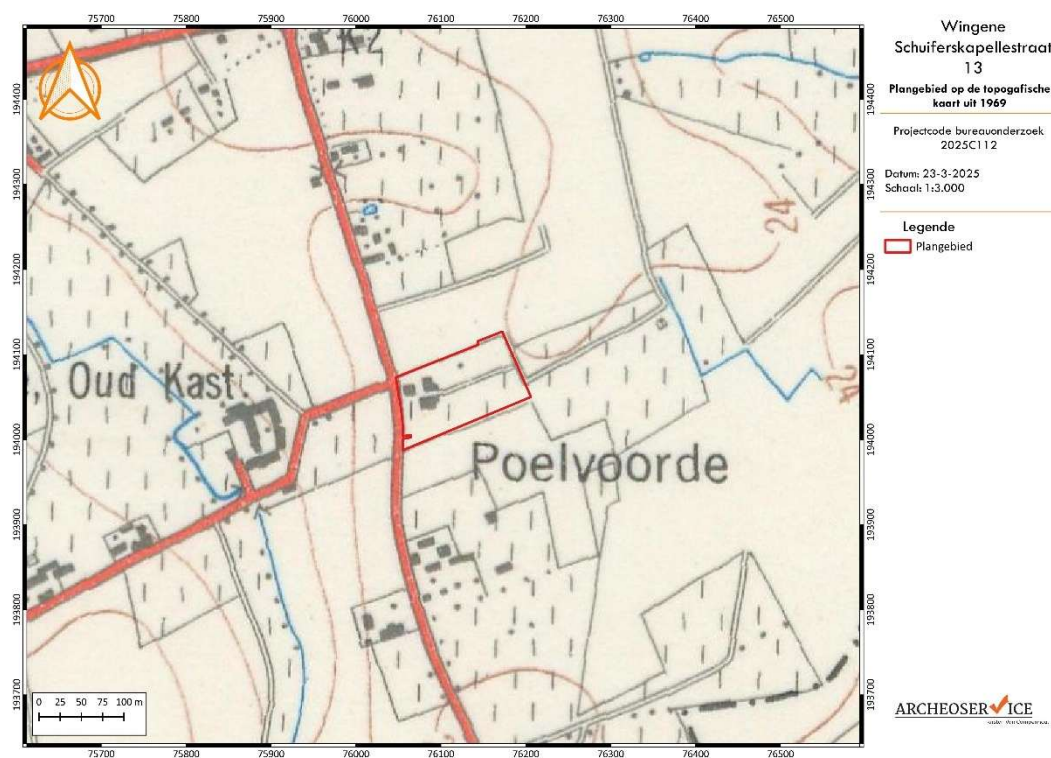
Figuur 20: Weergave van het plangebied op de kaart van Vandermaelen (1846-1854).³¹

³⁰ Geopunt 2025.

³¹ Geopunt 2025.

Figuur 21: Weergave van het plangebied op de Poppkaart (1842-1879).³²

Figuur 22: Weergave van het plangebied op de topografische kaart uit 1969.³³

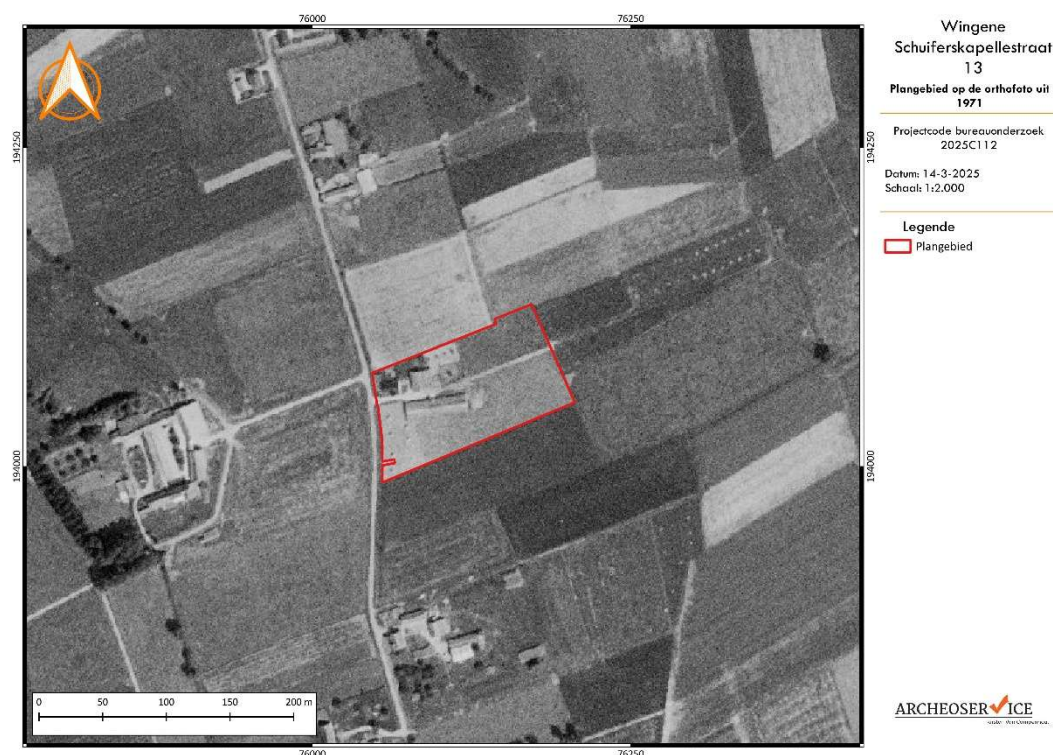
³² Geopunt 2025.

³³ Cartesius 2025.

1.2.3.3 ORTOFOTOGRAFISCHE BRONNEN

Het ontstaan van de huidige bestaande bewoning wordt duidelijker aan de hand van een reeks van orthofoto's (Figuur 23-25). De eerste orthofoto uit **1971** verduidelijkt de schematische topografische kaart uit 1969 ondanks de grove korrel. De bebouwing, bestaande uit een woning, een loods en een lange stal, situeert zich als een erf waar een private weg dwars doorloopt richting het oosten. Het terrein rondom het erf is in gebruik als landbouwgebied, waarvan de percelen sterk verschillen met de historische kaarten.

Een volgende orthofoto uit **1979-1990** toont een eerste uitbreidingsfase waarbij er een loods is bijgebouwd naar het oosten toe. In de jaren **2000-2003** kent het agrarisch bedrijf een grotere uitbreiding: een bestaande stal wordt gesloopt en vervangen door twee grote kippenstallen. Meer naar het oosten toe wordt er nog een loods bijgebouwd. Rondom de structuren is het terrein gedeeltelijk verhard met betonverharding en gedeeltelijk met steenpuinverharding. Sindsdien zijn er geen grote structurele wijzigingen gebeurd.

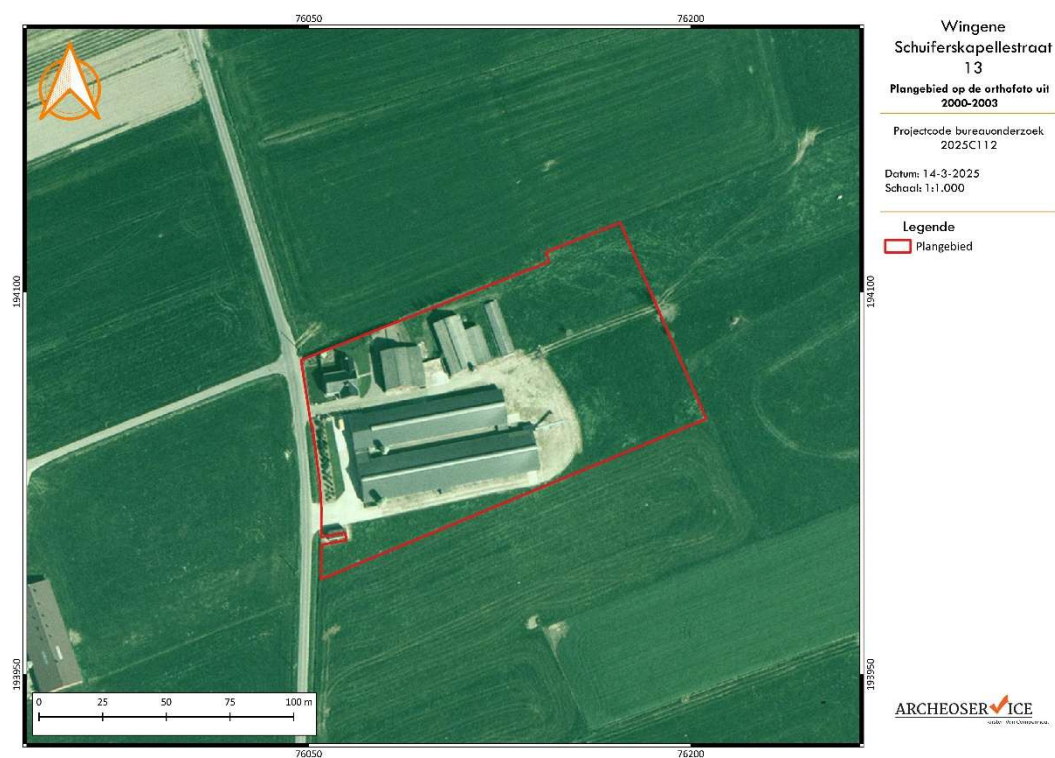

Figuur 23: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 1971.³⁴

³⁴ Geopunt 2025.

Figuur 24: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 1979-1990.³⁵

Figuur 25: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2000-2003.³⁶

³⁵ Geopunt 2025.

³⁶ Geopunt 2025.

1.2.4 BEANTWOORDING VAN DE ONDERZOEKSVRAGEN

De voor het bureauonderzoek opgestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de resultaten als volgt worden beantwoord:

- ✓ Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?
Binnen het plangebied of op aanpalende percelen zijn geen archeologische meldingen bekend. Op basis van historische gegevens blijkt het plangebied onbebouwd te zijn aan het einde van de 18de eeuw. Het is pas op de topografische kaart uit 1969 dat het plangebied voor het eerst bebouwd lijkt te zijn.
- ✓ Zijn er gegevens gekend dat de bodem (deels) verstoord is?
Gedurende eeuwen is het plangebied in gebruik geweest als akkerland. Het bewerken van het land zal voor een verstoring van de toplaag gezorgd hebben.
Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw is de exploitatie van het agrarisch bedrijf binnen het plangebied gestart. In verschillende fases zijn meerdere gebouwen bijgebouwd. Tussen en rondom de verschillende structuren zijn de nutsvoorzieningen en verharding aangelegd.
- ✓ Zijn er landschappelijke factoren die invloed kunnen hebben op de gaafheid van eventuele archeologische sporen?
Er zijn geen landschappelijke factoren bekend die een indicatie kunnen geven over de gaafheid van eventuele archeologische sporen. De bodemkaart karteert het terrein grotendeels als een natte zandleembodems zonder profielontwikkeling, met klei of klei-zand op geringe diepte. Volgens de potentiële bodemerosiekaart is er geen of een zeer lage potentiële bodemerosie binnen het plangebied. De gegevens wijzen op een relatief éénduidige bodemkundige situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor.
- ✓ Wat is de impact van de geplande werken op het bodemarchief?
De initiatiefnemer plant op het terrein de herinrichting van het agrarisch bedrijf. De impact op het bodemarchief kan opgedeeld worden in drie categorieën:
 1. Er heeft geen impact plaats voor de volgende werkzaamheden: de sloof fase (4237 m²) en de nieuwbouw loods (630 m²). Deze werken vallen binnen het gabarit van de bestaande verstoring.
 2. Er heeft een gedeeltelijke impact plaats voor de volgende werkzaamheden: de kippenstallen (4114,6 m²), de verharding (1911 m²), de weegbrug (54 m²) en de waterkelders (350 m²). Deze werken gebeuren op plaatsen waar de bodem voor het grootste deel verstoord is. De diepte van de verstoringen zal ongeveer dezelfde zijn als de geplande verstoringdiepte, met uitzondering van de weegbrug en de waterkelders die dieper zullen zijn.
 3. Er heeft een nieuwe impact plaats voor de volgende werkzaamheden: het plaatsen van de vloer voor de gastank (2 m²), het graven van het infiltratiebekken (501 m²) en het plaatsen van het ondergrondse krenghuisje (6 m²). De meeste van deze werken zijn beperkt tot de bovenste 40 cm van het bodemprofiel, het krenghuisje zal dieper gaan.
- ✓ Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen al info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
Er zijn binnen en in de omgeving van het plangebied geen archeologische onderzoeken uitgevoerd die informatie kunnen aanleveren over de opbouw van het aanwezige bodemarchief.

- ✓ Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein? Zo ja, wat is de aard van deze waarden?

Het onderzoek heeft niet kunnen uitsluiten of archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein.

- ✓ Wat is de te volgen strategie tijdens een eventueel verder onderzoek en welke bijkomende onderzoeksvragen moeten daarbij beantwoord worden?

De geplande werken bestaan uit sloopwerken en nieuwbouw. Het grootste aandeel van de geplande werken situeren zich binnen het gabarit van de bestaande verstoring. Een beperkt deel van de ingrepen kan wel mogelijk aanwezige archeologische waarden vernietigen, maar liggen verspreid van elkaar en/of zijn beperkt in oppervlakte en/of bevinden zich in al geroerde bodem. Onderzoek van eventuele waarden zal leiden tot geen of een zeer beperkte kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek.

.

1.3 SYNTHESE

1.3.1 INTERPRETATIE EN DATERING VAN HET PROJECTGEBIED

Het plangebied *Wingene Schuiferskapellestraat 13* is gelegen ten oosten van de dorpskern van Wingene, in de provincie West-Vlaanderen. Het studiegebied ligt midden in een ruraal landschap langs de Schuiferskapellestraat.

Wingene ligt in het zandig Houtland-cuestadistrict. Het landschap in deze streek kenmerkt zich door een landschap van brede westnoordwest-oostzuidoost georiënteerde cuestaruggen, van elkaar gescheiden door brede subseculente dalen. Het onderzoeksgebied bevindt zich tussen een alluviale vallei ten noorden en een zandheuvel ten zuiden. Het plangebied zelf ligt op een noordelijke uitloper van de cuesta van Tielt. Aan beide flanken van de cuesta van Tielt ontspringen verschillende beken, die zich ingesneden hebben in het cuestafront en aflopen naar de omringende valleigebieden.

Binnen de contour van het plangebied of op naburige percelen bevinden zich geen archeologische meldingen. Een enkel proefsleuvenonderzoek ten noorden van het plangebied bracht enkele mogelijk Romeinse houtskoolmeilers en een volmiddeleeuws erf aan het licht. Andere meldingen in de CAI zijn indicaties op basis van historische kaarten of luchtfotografie en duiden op de mogelijke aanwezigheid van grafheuvels en funeraire landschappen uit de metaaltijden enerzijds en sites met een walgracht uit de (late) middeleeuwen anderzijds.

Het historisch kaartmateriaal toont aan dat in het plangebied geen bebouwing aanwezig was tot medio 20ste eeuw. Het plangebied was in gebruik als een akkerland op de hoek van de toenmalige Schuiferskapellestraat en een private weg.

Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw is de inrichting van het agrarisch bedrijf binnen het plangebied uitgebreid. In meerdere fases zijn een woning, stallen, loodsen en verhardingen opgebouwd waardoor het plangebied zijn huidige vorm heeft gekregen. Een kleine zone in het oosten en zuiden heeft de functie van weiland behouden.

1.3.2 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

Het bureauonderzoek bracht volgende relevante elementen aan het licht:

- ✓ **Aardkundige gegevens:** Het plangebied bevindt zich op een uitloper van een heuvelrug. Het terrein bevindt zich op de noordelijke helling van deze rug, met een gemiddelde hoogte van 23,75 m +TAW. Het terrein zelf helt zacht af richting het westen. De bodemkaart karteert het terrein grotendeels als natte zandleembodems zonder profielontwikkeling. Volgens de potentiële bodemerosiekaart is er geen of een zeer lage potentiële bodemerosie binnen het plangebied. De gegevens wijzen op een relatief éénduidige bodemkundige situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor.
- ✓ **Archeologische gegevens:** In de omgeving rondom het projectgebied zijn weinig tot geen archeologische onderzoeken uitgevoerd. Binnen de contour van het huidige plangebied zijn geen archeologische meldingen bekend. Het gros van de meldingen in de CAI zijn afkomstig van indicatoren voor grafheuvels en funeraire landschappen uit de metaaltijden en middeleeuwse

walgrachtsites. Bij het enige proefsleuvenonderzoek in de buurt zijn mogelijk Romeinse houtskoolmeilers aangetroffen en een volmiddeleeuws erf.

- ✓ **Historische gegevens:** Het historisch kaartmateriaal toont aan dat in het plangebied geen structuren aanwezig waren tot medio 20ste eeuw. Gedurende eeuwen is het terrein in gebruik geweest als akkerland. Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw zijn in verschillende fases gebouwen zoals een woning, loodsen en stallen geplaatst. De private weg die tot dan langs de noordelijke rand van het plangebied liep, werd verlegd dwars door het plangebied.
- ✓ **Gekende versterking:** Gedurende eeuwen is het plangebied in gebruik geweest als landbouwgebied. De exploitatie van dit terrein zal vast voor een zekere graad van versterking gezorgd hebben, bovendien is er sprake van een bodem zonder profielontwikkeling. Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw is het ontstaan van het agrarisch bedrijf binnen het plangebied gestart. Nieuwe bebouwing en verharding situeren zich hoofdzakelijk rond het erf, de oostelijke en zuidelijke rand zijn onbebouwd. Dwars door het terrein loopt een private weg.
- ✓ **Geplande versterking:** De initiatiefnemer plant op het terrein van 12143 m² de herinrichting van het agrarisch bedrijf. De impact op het bodemarchief kan opgedeeld worden in drie categorieën:
 1. Er heeft geen impact plaats voor de volgende werkzaamheden: de sloophase (4237 m²) en de nieuwbouw loods (630 m²). Deze werken vallen binnen het gabarit van de bestaande versterking.
 2. Er heeft een gedeeltelijke impact plaats voor de volgende werkzaamheden: de kippenstallen (4114,6 m²), de verharding (1911 m²), de weegbrug (54 m²) en de waterkelders (350 m²). Deze werken gebeuren op plaatsen waar de bodem voor het grootste deel verstoord is. De diepte van de versterkingen zal ongeveer dezelfde zijn als de geplande versterkingsdiepte, met uitzondering van de weegbrug en de waterkelders die dieper zullen zijn.
 3. Er heeft een nieuwe impact plaats voor de volgende werkzaamheden: het plaatsen van de vloer voor de gastank (2 m²), het graven van het infiltratiebekken (501 m²) en het plaatsen van het ondergrondse krengenhuisje (6 m²). De meeste van deze werken zijn beperkt tot de bovenste 40 cm van het bodemprofiel, het krengenhuisje zal dieper gaan.

Op basis van de bureaustudie kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn, maar het potentieel op archeologische waarden is zeker aanwezig. Het plangebied kende zeker vanaf de 18de eeuw een agrarische functie. Vanaf de tweede helft van de 20ste eeuw kende het plangebied verschillende bouwfases. Op basis van de gegevens verkregen door het bureauonderzoek kan echter wel een archeologische verwachting voor het plangebied opgesteld worden.

Concluderend kan gesteld worden dat er een archeologische verwachting is vanaf de steentijden. Deze verwachting moet echter worden genuanceerd. De mate van versterking door de bestaande structuren, in combinatie met de aard van de geplande werken maken verder archeologisch onderzoek echter weinig zinvol (Figuur 26).

Figuur 26: Synthesekaart: Bestaande situatie in combinatie met de geplande ingrepen.³⁷

³⁷ Geopunt 2025.

1.3.3 AFWEGING NOODZAAK VERDER VOORONDERZOEK

Naast het inschatten van de archeologische verwachting, is het belangrijk om het potentieel op kennisvermeerdering van naderbij te bekijken. Dit wil zeggen dat geanalyseerd wordt in welke mate het uit te voeren onderzoek kan bijdragen tot concrete kenniswinst.

Als er binnen het plangebied archeologische sporen of structuren aan het licht komen die dateren uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd en/of vroege middeleeuwen kan dit een grote kennisvermeerdering betekenen. In de omgeving van het onderzoeksterrein zijn namelijk nagenoeg geen archeologische data bekend uit de perioden vanaf de steentijden tot de vroege middeleeuwen. Hierdoor is het potentieel op kennisvermeerdering zeer groot.

Om het potentieel op kennisvermeerdering in te schatten, wordt gekeken naar de geplande werken. In het plangebied (12143 m²) plant de initiatiefnemer de herinrichting van een bestaand agrarisch bedrijf. De totale oppervlakte van de geplande werken bedraagt ongeveer 8343 m². Voor een groot gedeelte van de werken geldt echter geen of een heel kleine impact op de bodem omdat deze samenvallen met bestaande verstoring. Een deel van de werken valt buiten de bestaande verstoring, maar is beperkt in oppervlakte en het betreft afzonderlijke zones. Enkele kleine ingrepen die binnen de bestaande verstoring situeren, kunnen misschien voor een nieuwe verstoring zorgen, maar liggen verspreid van elkaar en zijn beperkt in oppervlakte. Onderzoek in deze zones zou voor een onvolledig en versnipperd beeld zorgen.

Gelet op de aard van de geplande werken is er onvoldoende interferentie met het ongeroerd moedermateriaal.

Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon voldoende bepaald worden. Verder vooronderzoek is niet aangewezen voor het gehele plangebied.

Aanbeveling: Op basis van de uitgevoerde bureaustudie kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden.

Het grootste gedeelte van de geplande werken zal geen verstoring van het intacte bodemarchief veroorzaken. De enkele ingrepen die mogelijk voor een nieuwe verstoring zorgen zijn beperkt in oppervlakte en/of diepte en liggen verspreid ten opzichte van elkaar.

Verder vooronderzoek op een geroerd terrein en eerder beperkte nieuwe bodemingrepen zal geen nuttige kenniswinst opleveren. Bijgevolg wordt in het kader van de geplande werken geen verder vooronderzoek binnen het plangebied geadviseerd.

SAMENVATTING

In het kader van een omgevingsvergunningsaanvraag voor stedenbouwkundige handelingen werd door Kirsten Van Campenhout van Archeoservice een archeologienota opgemaakt voor het plangebied Wingene Schuiferskapellestraat 13. De initiatiefnemer plant binnen het plangebied de herinrichting van een bestaand agrarisch bedrijf waardoor het potentieel archeologisch bodemarchief mogelijk verstoord zou worden. De totale oppervlakte van de geplande werken bedraagt ongeveer 8343 m².

Op basis van dit bureauonderzoek werd een archeologische verwachting opgesteld voor het plangebied. Deze verwachting werd afgetoetst met de geplande werken om zo tot een inschatting van het archeologisch potentieel te komen. Er werd gebruik gemaakt van beschikbare landschappelijke kaarten, historische kaarten en archeologische data.

Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat het onderzoeksgebied een gunstige verwachting heeft voor archeologische waarden vanaf de steentijden tot en met de late middeleeuwen. Deze verwachting dient echter bijgesteld te worden omdat het terrein vanaf het einde van de 20ste eeuw onderdeel uitmaakte van meerdere bouwfases waarbij telkens aanzienlijke verstoringen werden aangebracht.

Aan de hand van de uitgevoerde bureaustudie kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site ter hoogte van de geplande werken niet aangetoond worden. Voor een groot gedeelte van de werken geldt echter geen of een heel kleine impact op de bodem. Enkele andere ingrepen zorgen misschien voor een nieuwe verstoring maar liggen verspreid van elkaar en zijn beperkt in oppervlakte.

Verder vooronderzoek op een geroerd terrein en eerder beperkte bodemingrepen zal geen nuttige kenniswinst opleveren. Bijgevolg wordt in het kader van de geplande werken geen verder vooronderzoek binnen het plangebied geadviseerd.

LITERATUUR

Agentschap Onroerend Erfgoed, 2020: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), Brussel: https://www.onroenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf.

Agiv, 2025 (Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen): <http://www.geopunt.be>.

CAI, 2025: Centraal Archeologisch Inventaris: <http://cai.onroenderfgoed.be/>.

CARTESIUS, 2025. Cartesius : www.cartesius.be

DOV Vlaanderen, 2025: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/?module=public-bodemverkenner#ModulePage>.

Geopunt, 2025: <http://www.geopunt.be>.

IOE, 2025. Inventaris Onroerend Erfgoed: <https://inventaris.onroenderfgoed.be>.

De Ceukelaire, M., Jacobs, P., De Breuck, W. & De Moor, G., 1995. Geologische kaart van België, Vlaams Gewest: Tielt, kaartblad 21. 1/50 000. Belgische Geologische Dienst en Afdeling Natuurlijke Rijkdommen en Energie, Brussel.

Koninklijke Bibliotheek van België, 2025: http://belgica.kbr.be/nl/coll/cp/cpFerraris_nl.html.

De Moor G. & Mostaert F., 1993: Geomorfologische kaart van België 1:50000., Leuven.

De Moor, G., Van De Velde, D. & Meert, L., 1997: Toelichting bij de Quartairgeologische kaart [van België, Vlaams Gewest]: kaartblad 21, Tielt [1/50 000]. Vlaamse Overheid, Dienst Natuurlijke Rijkdommen, Brussel, 97 p.

Onroerend Erfgoed Vlaanderen, 2025: <https://www.onroenderfgoed.be>

Van Ranst E & Sys C., 2000: Eenduidige legende voor de digitale bodemkaarten van Vlaanderen (Schaal 1:20 000), Laboratorium voor bodemkunde, Universiteit Gent, Gent.

Verhulst A., 1995: Landschap en landbouw in middeleeuws Vlaanderen. Gent: Gemeentekrediet.

LIJSTEN

LIJST VAN FIGUREN

Figuur 1: Plangebied geprojecteerd op de topografische kaart.....	3
Figuur 2: Projectie van het plangebied op het kadasterplan.....	3
Figuur 3: Beslissingsboom in functie van huidig project.....	5
Figuur 4: Zicht op het plangebied vanuit de Schuiferskapellestraat.....	6
Figuur 5: Meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.....	7
Figuur 6: Doorsnede nieuwe loods.....	10
Figuur 7: Doorsnedeplan van de nieuwe stallen, met zicht op de kelder.....	10
Figuur 8: Aanduiding geplande sloopfase op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.....	11
Figuur 9: Aanduiding geplande ingrepen op de meest recente luchtopname van het plangebied en omgeving.....	12
Figuur 10: Plangebied op de tertiairgeologische kaart.....	19
Figuur 11: Plangebied op de quartairgeologische kaart.....	19
Figuur 12: Plangebied op de bodemkaart.....	20
Figuur 13: Plangebied op de bodemerosiekaart.....	20
Figuur 14: Uitgebreide weergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen met aanduiding van het plangebied.....	21
Figuur 15: Detailweergave van het Digitaal Terreinmodel Vlaanderen en Hillshade met aanduiding van het plangebied en het hoogteprofiel.....	22
Figuur 16: De hoogteprofielen van het terrein.....	22
Figuur 17: Overzicht van de archeologische data op de kadasterkaart.....	25
Figuur 18: Weergave van het plangebied op de Ferrariskaart (1771-1777).....	29
Figuur 19: Weergave van het plangebied op de Atlas der Buurtwegen (1843-1845).....	30
Figuur 20: Weergave van het plangebied op de kaart van Vandermaelen (1846-1854).....	30
Figuur 21: Weergave van het plangebied op de Poppkaart (1842-1879).....	31
Figuur 22: Weergave van het plangebied op de topografische kaart uit 1969.....	31
Figuur 23: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 1971.....	32
Figuur 24: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 1979-1990.....	33
Figuur 25: Weergave van het plangebied op de orthofoto uit 2000-2003.....	33
Figuur 26: Synthesekaart: Bestaande situatie in combinatie met de geplande ingrepen.....	38

LIJST VAN TABELLEN

Tabel 1. Overzicht van de geplande ingrepen.....	9
Tabel 2. Overzicht van de landschappelijke resultaten.....	16
Tabel 3. Overzicht van de archeologische gegevens.....	23
Tabel 4: Overzicht van de CAI-meldingen binnen een straal van ongeveer 1000m.....	23
Tabel 5: Overzicht van de archeologienota's (AN), nota's (N) en eindverslagen (E) in de buurt.....	26
Tabel 6. Overzicht van de historische gegevens.....	26

BIJLAGEN

Bijlage 1. Bouwplannen